

SUSURLUK

TİCARET BORSASI

HUBUBAT SEKTÖR RAPORU 2017

1.

Hububat Yetiştiriciliği

Buğday, Arpa, Yulaf,
Çavdar ve Mısır
Yetiştiriciliği

2.

Dünya'da Durum

Hububat

3.

Türkiye'de Durum

Tarım alanı, Tahıl Üretimi,
Buğday, Arpa, Yulaf
Çavdar ve Mısır

4.

Balıkesir ve Susurluk

Buğday, Arpa, Yulaf,
Çavdar ve Mısır

Toprak o kadar cömert ki,
dökülen her damla alın
terinin karşılığını verir.

H. Özalp

SUSURLUK
TİCARET BORSASI

İMTİYAZ SAHİBİ

Se fer GÖÇER
Genel Yayın Sorumlusu
Susurluk Ticaret Borsası
Yönetim Kurulu Başkanı

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hamit YILDIZ
Susurluk Ticaret Borsası
Genel Sekreter Vekili

EDİTÖR

Şule ŞAHİN ASLAN
Susurluk Ticaret Borsası
Laboratuvar Sorumlusu

YAYIN KURULU

Hüseyin TUNALI
Metin SEYFELİ
Sezaî ÇELPEŞLİ
Yakup BOZKAN
Can TATLIOĞLU

TASARIM VE BASKI

renklam
www.renklam.com.tr

İLETİŞİM

Han Mahallesi Şehit Fikret Caddesi
No:6 Susurluk / BALIKESİR
Telefon: 0 266 865 54 57
Faks : 0 266 865 54 69
E-Posta: susurluktbtobb.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. HUBUBAT YETİŞTİRİCİLİĞİ

1.1	Buğday Yetiştiriciliği.....	8
1.2	Arpa Yetiştiriciliği.....	10
1.3	Yulaf Yetiştiriciliği.....	14
1.4	Çavdar Yetiştiriciliği.....	16
1.5	Mısır Yetiştiriciliği.....	18

2. DÜNYA'DA DURUM

2.1	Hububat.....	22
2.2	Buğday.....	24
2.3	Arpa.....	32
2.4	Çavdar.....	35
2.5	Yulaf.....	38
2.6	Mısır.....	40

3. TÜRKİYE'DE DURUM

3.1	Tarım Alanı.....	48
3.2	Tahıl Üretimi.....	50
3.3	Buğday.....	52
3.4	Arpa.....	57
3.5	Yulaf.....	60
3.6	Çavdar.....	63
3.7	Mısır.....	65

4. BALIKESİR VE SUSURLUK'TA DURUM

4.1	Buğday.....	68
4.2	Arpa.....	72
4.3	Yulaf.....	75
4.4	Çavdar.....	77
4.5	Mısır.....	79

GİRİŞ

Dünyada stratejik önemi en yüksek olan ürün grupları arasında Hububatlar yer almaktadır. Hububatlar ilkçağlardan itibaren ekimi yapılarak üretilen bir besin grubudur. Beslenme açısından en önemli bitkisel ürünler arasında yer alan hububat kapsamında buğday, mısır, pirinç, arpa, yulaf, çavdar, darılar ve diğer ürünler bulunmaktadır.

1. HUBUBAT YETİŞTİRİCİLİĞİ

1.1 | Buğday Yetiştiriciliği

Buğday insan beslenmesinde kullanılan kültür bitkileri arasında dünyada ekiliş ve üretim bakımından ilk sırada yer almaktadır. Bunun sebebi buğday bitkisinin geniş bir adaptasyon yeteneğine sahip olmasıdır. Ayrıca buğday tanesi uygun beslenme değeri, saklama ve işlenmesindeki kolaylıklar nedeniyle yaklaşık olarak 50 ülkenin temel besini durumundadır. Buğday dünya nüfusuna bitkisel kaynaklı besinlerden sağlanan toplam kalorinin yaklaşık %20'sini sağlamaktadır. Bu oran ülkemizde %53'tür. Buğday başta unlu mamuller olmak üzere birçok gıda ve sanayi sektöründe kullanılmaktadır.

1.1.1 İklim ve Toprak İstekleri

Buğday geniş bir adaptasyon yeteneğine sahip olmasına rağmen fazla sıcak ve nemden hoşlanmayan bir serin iklim tahılıdır. Özellikle gelişiminin ilk dönemlerinde (çimlenme -kardeşlenme) sıcaklığın 8-10°C, bağıl nemin %60'ın üzerinde olması yeterlidir. Kardeşlenme ve sapa kalkma arasında da fazla sıcaklık istemez. 10-15°C sıcaklık, %65 nem, az ışıklı ve yarı kapalı havalar uygundur. Sapa kalkma ile sıcaklık ve nem isteği artar. Başaklanma döneminin hemen öncesinde bağıl nemin yüksek olması buğday verimini olumlu yönde etkiler. Döllenme ile birlikte, düşük nem ve yüksek sıcaklık tanenin niteliğini yükseltir. Gelişme dönemine uygun dağılmış 500 mm bir yağış maksimum verim için yeterlidir. Bununla birlikte bazı buğday çeşitleri 250 mm yağış alan alanlarda da yetiştirilebilmektedir. Buğday değişik tip topraklarda yetişebilen bir bitkidir. Verimsiz kıraç topraklarda ve verimli taban alanlarda yetiştirilebilen birçok buğday çeşidi vardır. Bununla birlikte buğday için en uygun topraklar, drenajı yeterli olan derin killi tınlı topraklardır. Su tutma kapasitesi %25-30 olan toprak buğday için uygundur.

1.1.2 Toprak Hazırlığı

Buğday tarımında toprak işlemenin zaman ve yöntemi, işlemede güdülen amaçlara bağlıdır. Nadas-ekim sisteminin uygulandığı kurak/yarı kurak bölgelerde, toprak işlemenin amacı yabancı otları yok etmek, toprakta suyu biriktirmek ve korumaktır. Erozyona yol açmayacak toprak işleme yöntemlerinin uygulanması da önemlidir. Toprak işlemede, toprağı altüst etmeyen, devirmeyip alttan işleyen aletler kullanılmalıdır. İlk işlemler için kırlangıç kuyruğu pulluk, kazayağı ve benzeri aletler kullanılmalıdır. Nemli ya da sulanan, nadassız tarım uygulanıp her yıl ürün alınan yerlerde toprak, hasattan hemen sonra gölge tavı varken pullukla 15-20 cm derinliğinde sürülmelidir. Ekimden öncede kazayağı + tırmık takımıyla ikileme yapılıp iyi bir tohum yatağı hazırlanmalıdır.

1.1.3 Ekim

Yüksek bir verim ve kaliteli ürün elde etmenin ön koşulu, tarlada uygun zamanda düzenli bir çimlenme ve çıkışın sağlanmasıdır. Yurdumuzda buğday genellikle güzden ve kışlık olarak ekilmektedir. Kışlık ekimde, yazlık ekime oranla daha yüksek verim elde edilmektedir. Ayrıca ekim zamanı, çeşidin soğuğa toleransı ve vernalizasyon isteğine bağlı olarak değişmektedir. Ekim zamanı Kasım başından Aralık sonuna kadar uzayabilir. Fakat kıyı bölgelerimiz için en uygun ekim zamanı 15 Kasım-15 Aralık tarihleri arasındadır. Toprak sıcaklığının 8-10 °C olduğu zamanda ekim yapılmalıdır. Buğdayda dekara atılacak tohum miktarı; ekim zamanına, bin tane ağırlığına, çimlenme ve biyolojik gücüne bağlı olarak 18-24 kg arasında değişmektedir. Buğdayda yazlık olarak yapılacak ekimlerde ekilecek çeşidin yazlık karakterde olmasına dikkat edilmelidir.

1.1.4 Tohumluk

Yüksek verim için sertifikalı tohumluk kullanılmalıdır. Sertifikalı tohumluk kullanımı tane veriminde %40 oranında bir artış sağlayabilmektedir. Tohumluk alırken tohumluklar özel ambalajlarında olmalı, ambalaj üzerinde etiket bulunmalı ve etiket üzerindeki bilgilere dikkat edilmelidir.

1.1.5 Gübreleme

Buğday, gübreyle genellikle iyi tepki gösteren bir bitkidir. Azotlu gübrenin yarısı, fosforlu gübrenin tamamı ekimle birlikte verilmelidir. Azotlu gübrenin diğer yarısı ise kardeşlenme döneminde üst gübre olarak verilmelidir. Toprak tahlili yapılmamış ise saf madde üzerinden dekara 12 kg azot ve 6 kg fosfor tavsiye edilmektedir. Buna göre ekimle beraber dekara 13 kg Diamonyum fosfat (DAP) ve toprak pH'nın durumuna göre 20-30 kg/ da uygun formda azotlu gübre verilebilir.

1.1.6 Bakım

Buğdayda en önemli bakım işi, sapa kalkma döneminde azotlu üst gübre verilmesidir. Diğer önemli bir bakım işlemi ise yabancı ot mücadelesidir. Yabancı otlarla mücadele için toprak işleme titizlikle yapılmalı ve yabancı otlardan temiz tohumluk kullanılmalıdır.

1.1.7 Sulama

Ülkemizde buğday genellikle sulamasız olarak yetiştirilmektedir. Sulama imkanının olduğu yerlerde buğday, sapa kalkma ve çiçeklenme dönemlerinde sulanmalıdır. Fakat kurak geçen yıllarda bu kritik dönemler beklenmeden bitki strese girdiği zaman sulama yapılmalıdır.

1.1.8 Hasat ve Depolama

Yurdumuzda buğday için hasat zamanı bölgelere göre değişmek üzere Mayıs-Ağustos ortaları arasındaki 3.5 aylık bir dönemdir. Tanedeki nem oranı %13.5 olduğu zaman en uygun hasat zamanıdır. Bitkiler tamamen sarardığı ve tane sertleştiği zaman hasat başlamalıdır. Ülkemizdeki buğdayın büyük bir kısmı biçerdöver ile hasat edilmektedir. Depolanacak buğdayın nem oranı %13'den fazla olmamalıdır. Uzun süreli depolamalar için depo haşerelerine karşı ilaçlama yapılmalıdır.

1.2 | Arpa Yetiştiriciliği

Arpa tek yıllık bir uzun gün bitkisidir. Fakat değişik gün uzunluklarına da uyabilir. Arpa, tahıllar içerisinde en çok kardeşlenenlerdendir. Olağan durumda 5 - 8 kardeş verir. Bitki boyu ortalama 35 - 100 cm kadardır. Başakları ortalama 8 - 15 cm boyunda olup 2, 4 ve 6 sıralıdır. Çiçeği kavuz ve kapçık sarar, kavuzlu arpalarda bunlar daneye yapışmıştır ve harmanda ayrılmazlar. Danenin ortalama %10 - 13 kadarı kavuzdur. Dane yapısında %9 - 13 ham protein, %67 kadar da karbonhidrat bulunur. Arpa serin iklim tahılları içerisinde buğdaydan sonra en çok ekimi yapılandır. Arpa daha çok hayvan yemi olarak kullanılır. Yem olarak değeri mısırın %95'i kadardır. Yemlik arpalarda protein oranının fazla olması istenir. Kavuzun fazla olması besleyicilik değerini düşürür. Kullanıldığı önemli alanlardan biri de malt sanayidir. Bira üretimi için gerekli olan malt iki sıralı beyaz arpalardan elde edilmektedir. Biralık arpalarda protein oranının düşük olması gereklidir (%9 -10.5). Yurdumuzda yetiştirilen arparın çoğunu biralık arpa oluşturmaktadır. Tarımsal işlemlerin gereği gibi yapılması durumunda kaliteleri daha da yükselecek ve ihrac etme olanakları da doğacağından, ülkemize döviz getiren tarım ürünlerinden biri de arpa olacaktır.

1.2.1 İklim ve Toprak İsteği

Arpa, fazla soğuk ve fazla sıcak olmayan, nispi nemi yüksek olan yerlerde iyi gelişir. Sıcaklığı 0 °C nin altına düşmeyen ve 18 - 20 °C'nin üzerine çıkmayan, nispi nemi %70 - 80 olan yerler arpa için çok uygundur. Arpa için en uygun topraklar, organik maddece zengin, milli, havalanması ve nemliliği uygun, nötr reaksiyonlu (PH'ı 5 ile 8) topraklardır.

1.2.2 Ekim Nöbeti

Buğday gibi arpa da kuru ve sulu koşullarda çeşitli kültür bitkileri ile münavebeye girmektedir.

• Kuru koşullarda

Arpa-Nadas-Arpa
Arpa-Mercimek-Buğday-Mercimek
Arpa-Nadas-Buğday-Nadas

• Sulu Koşullarda

Arpa-Sebze
Arpa-Buğday
Arpa-Mercimek
Arpa-Fiğ
Arpa-Korunga
Arpa-Mısır
Arpa-Ayçiçeği

1.2.3 Toprak Hazırlığı

• Kuru koşullarda

Arpa-nadas veya arpa-mercimek ekim nöbeti uygulanmaktadır. Bu nedenle arpa nadas sisteminde, arpa hasadını müteakip hiçbir toprak işleme yapılmadan, ekim sahası kışı geçirdikten sonra, erken ilkbaharda Mart ayının ikinci yarısından itibaren toprak uygun tava geldiğinde soklu pullukla derin sürüm yapılır. Daha sonra sonbaharda diskharrow, tırmık ve tapan çekilerek tohum yatağı hazırlanır. Arpa-mercimek ekim nöbetinde ise; mercimek hasadından sonra toprak gölge tavındayken derin sürüm yapılır. Daha sonra sonbaharda diskharrow, tırmık ve tapan çekilerek tohum yatağı hazırlanmış olur.

• Sulu Koşullarda

Sulanan sahalarda arpa genellikle çapa bitkileri ile (sebze, mısır) münavebeye girmektedir. Bu nedenle sonbaharda ön bitki hasadından sonra, bitki kalıntıları temizlenmeli veya uygun alet ekipmanla parçalanmalı, bundan sonra döner kulaklı pullukla derin sürüm yapılarak, toprağa karıştırılmalıdır. Daha sonra diskharrow ve tırmık çekilerek keseklerin kırılması sağlanır. Kesekler kırıldıktan sonra orta ağırlıkta bir tapan çekilerek, tohum yatağı hazırlanır.

1.2.4 Ekim

Ekim mibzerle yapılmalıdır. Ekim derinliği, çimlenme için yeterli nemi ve havalanmayı sağlayacak düzeyde ayarlanır. Genellikle kışlıklarda ekim derinliği 4 - 6 cm, yazlık ekimlerde 3 - 4 cm olmalı ve m²'ye kışlık ekimlerde 300 - 350 tane, yazlık ekimlerde 350 - 400 tane tohum düşecek şekilde hesaplanmalıdır. Bu ise kuru koşullarda 14 - 16 kg/da, sulu koşullarda ise 12 - 14 kg/da arasında değişebilir (Tohumun 1000 dane ağırlığına göre). Ekim kardeşlenmenin yüksek olduğu taban ve sulu arazilerde daha seyrek yapılabilir.

1.2.5 Gübreleme

Arpa gübreleme genelde buğday gibidir. Kuru koşullarda 5 - 6 kg/da N, 7 - 9 kg/da P2O5, sulu koşullarda ise 12-14 kg/da N, 10 - 12 kg/da P2O5 karşılığı azotlu ve fosforlu gübre uygulanmalıdır. Fosforlu gübrenin tamamı ekim esnasında mibzerle banta, azotlu gübrenin yarısı ekimde, yarısı da kardeşlenme başlangıcında toprak yüzüne serilmek suretiyle verilmelidir.

1.2.6 Sulama

Arpanın su ihtiyacı buğday kadar olmamakla beraber, bol verim ve kaliteli ürün için yeterli miktarda da toprak nemine ihtiyaç vardır. Arpada sulama yapılacaksa birinci su, sapa kalkma, ikinci su, süt olumu devresinde olmak üzere verilir. Tek su verilecek ise süt olum devresinde tatbik edilmelidir. Sulamada tatbik edilecek husus bitkinin gelişme devresinde, yağışların yeterli olmadığı dönemlerde arpanın toprakta ihtiyacı olan suyun, sulama suyu ile karşılanmasıdır.

1.2.7 Hasat, Harman ve Depolanması

Arpada hasadı geciktirmek hem verimi artırır, hem de su oranının düşmesini sağlar. İyi kurumadan hasat edilmiş arpa ürününde kavuzlar kolayca renk atar, kalite düşer. Hasat tırpan veya orakla yapılıyorsa, kırılmasını önlemek için, hasada sabahın erken saatlerinde çiğli havada girilmelidir. En iyi hasat biçerdöverle yapılır. Bu takdirde tam olumu fazla geciktirmemelidir. Biçerdöverle hasatta özellikle biralık arpalarda

danenin kırılmaması için, biçerdöver ayarı önem kazanmaktadır. Arpanın depolanmasında ambar olarak kullanılacak bina rutubet almayan, kuru, havadar ve aydınlık bir yer olmalıdır. Depoya getirilen arpanın su oranının %12 - 14 altında olması gerekmektedir. Deponun ısısı ise +4°C civarında olmalıdır. Ambara konulacak arpa içerisinde, kızılmaya sebep olmaması için yabancı tohum bulunmamalıdır.

1.3 | Yulaf Yetiştiriciliği

1.3.1 İklim Ve Toprak İsteği

Yulaf serin iklim tahılları içerisinde iklim istekleri en fazla olan bir cinstir. Kışları kar örtüsüz fazla soğuk geçen yerlerde soğuktan zarar görür. Daha çok sahil bölgelerinde, dağ eteklerindeki ovalarda yetiştirilir. Yıllık yağışı 700-800 mm olan yerler yulaf için en uygun yerlerdir. Yulafın hem serin ve nemli iklimlerden hoşlanması, hem de düşük sıcaklıklara dayanıksız oluşu kültürünün yayılmasını önleyen en belirgin özelliğidir.

1.3.2 İklim İstekleri

Çavdardan sonra toprak seçiciliği en az olan serin iklim tahılıdır. Yeteri kadar nemi olan topraklarda (en fakir) bile yetişir. İyi bir verim için yeterli besin maddesi olan topraklar uygundur. Killi, tınlı ve kumlu fakat humusu bol olan topraklarda yeterli nem bulunursa üstün nem oluşturur. Bataklık yerlerin kurutulmasında tarlaya çevrilmesinde ilk ele alınıp yetiştirilecek kültür bitkisidir. Yulaf tuzluluğa arpadan fazla dayanıklıdır.

1.3.3 Toprak İşleme

Ürün miktarına en etkili faktördür. Ülkemizde yulaf tarımında toprak işlemeye pek özen gösterilmez. Yulaf yağışlı bölgelerde ekildiğinden çok ağır olan topraklar devrilerek işlenirler. Kuru ziraat alanlarında ise su kaybını en aza indirecek erozyonu önleyecek şekilde yüzeyden işlenmelidir.

1.3.4 Gübreleme

Ahır gübresi toprağın su tutmasını ve havalanmasını sağladığından yulafta verimi çok artırır. Killi topraklarda dekara 2-2.5 ton ahır gübresi vermek uygun bir gübrelemedir. Azotlu gübreler fazla verilmez çünkü hasatta düzensizlikler yani olgunlaşma eş zamanlı olmayacağından farklı zamanlarda hasat yapma özelliği getirir. Bu nedenle başaklanmadan önce verilmesi daha doğru olur. Dönüme 4.5 kg azot, 6 kg potasyum üzerinden hesaplanmalıdır.

1.3.5 Ekim Nöbeti

Fakir toprakta yetiştiğinden çiftçi ekimine özen göstermez. Gübresiz ekenler olduğu gibi diğer tahıllardan sonra ekenler vardır. Kök yapısı buğday ve arpaya göre daha kuvvetli olduğundan, suyu ve besin maddelerini daha kolay alır. Bu nedenle yulaftan sonra hemen ekim yapılmamalıdır. Yulaf çapa bitkilerinin ekim nöbetine girebilir. Hayvan yetiştirilen yerlerde yonca ile ekim nöbetine alınırlar. Yulaf silo yemi olarak baklagil yem bitkilerinden tırtilla karışık olarak ekilir. Yulaf fiğ karışımında yem üretimi açısından önemlidir.

1.3.6 Ekim

Yüksek verim için, soğuğa dayanabildiği yerlerde kışlık ekilmesi gereklidir. Bu zamanda genelde 15 Ekim - Aralık sonudur. Yazlık ekilecekse erken ekilmelidir. Çünkü yulafın vernalizasyonu uzun sürelidir. Ayrıca sıcak ve kurak bastırmadan başaklanmış olacak şekilde ekilmelidir. Ağır topraklarda toprağa serpilip üzeri çalıyla örtülür. Kumlu-milli, kumlu topraklarda ekimin erken yapılmasında da mibzer kullanılabilir. Dekara 15-18 kg tohum atılır.

1.3.7 Hasat

Yulafın hasat zamanının seçilmesi önemlidir. Başaklardaki ve başakçıklardaki danelerin erme devreleri farklıdır. Yulaf genellikle ana saptaki danelerin sarı ermeyle tam erme arasında bulunduğu sırada biçilmelidir. Biçilen bitkiler 3-5 gün kurutulduktan sonra harmanı yapılır.

(T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı - Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Hububat Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele - Çiftçi Eğitim Serisi 18)

1.4 | Çavdar Yetiştiriciliği

Türkiye’de çavdar, diğer ürünlerin verimli olmadığı fakir topraklarda yetiştirilir. En çok, Orta Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde ziraatı yapılır. Çavdar, daha çok yayla ikliminde yetişir. Kuvvetli kök sistemi olduğu için kuraklığa ve soğuğa dayanma gücü yüksektir. Çavdar unundan yapılan ekme de buğday ekmeği gibi hafif olur. Buğday ve çavdar ununda bulunan protein karışımları hamurun kabarak esnek ve yumuşak olmasını sağlar. Bu yüzden, başka tahılların unundan ekme yapılırken hamura buğday ya da çavdar unu katılması gerekir. Besin değeri yüksek olan çavdar başka tahıllarla karıştırılarak hayvanlara da yedirilir. Sapları ambalaj ve el işlerinde kullanılır.

1.4.1 İklim İstekleri

Soğuğa en dayanıklı tahıl olan çavdar kışları çok sert geçen yörelerde bile yetiştirilir ve sonbaharda ekilip ertesi yıl yaz başlarında biçilir. Nem isteği azdır, kök gelişmesi fazla olduğundan yeterli suyu kolaylıkla bulabilir. -30°C ve daha düşük sıcaklıklara kar örtüsü olmaksızın dayanabilen çeşitleri vardır.

1.4.2 Toprak İstekleri

Çavdar toprak istekleri en az olan tahıl cinsidir. En iyi kumlu-tınlı ve milli topraklarda yetişir. Asitli ve killi topraklarda da yetişebilirler. Bataklık alanların kültüre alınmasında ilk yetiştirilecek bitkilerdendir. Yüksek tuz konsantrasyonuna da dayanıklı olduğundan çoraklaşmış topraklarda yetişebilir. Bu özelliğinden dolayı buğday, arpa, mısır ve pirinç tarımına elverişli olmayan en verimsiz topraklarda bile öbür tahıllardan daha iyi ürün verir.

1.4.3 Yetiştirme Teknikleri

Çavdarın toprak hazırlığı buğday ve arpa gibidir. Çorağı fazla olan yerlerde toprak işlenmesi 25 - 30 cm derinliğinde yapılmalıdır. Toprak yüzünde birikmiş olan tuzlar alt üst edilir. Şayet çorak topraklarda üstteki tuzlar derin işleme ile alta verilmezse tuz yoğunluğu fazla olan yerde çimlenmez. Çavdar serpmeye ve sıraya ekim yapılır. Ekim aletleri ile sıraya ekim en iyisidir. Çavdarın dane ağırlığı düşük olduğundan 2 - 3 cm derinliğe ekilmelidir. Dekara 22 - 24 kg tohum kullanılmalıdır. İyi bir verim elde edilebilmesi için güzlük ve yazlık ekimleri erken yapmak en iyisidir. Çavdar, birçok yıllar art arda ekilebilir. Yalnız verimli olabilmesi için münavebe ister. Kurak bölgelerde genellikle “çavdar-nadas” sistemi yaygındır. Çavdar için en iyi münavebe, patates ve bir yeşil gübre bitkisi ile olan münavebedir. Çavdar yeşil yem veya yeşil gübre amacıyla fiğ ya da üçgülle karışık olarak da yetiştirilebilir. Toprak fazla kumlu ise yeşil gübre bitkisi ekilir. Güzün erkenden gübre toprağa verilir ve arkasından çavdar ekilir. Çavdar baklagillerden sonra da gayet güzel yetişir. Buğday ve arpanın ön bitki olarak kullanılması, çavdar için pekiyi netice vermez.

1.4.4 Gübreleme

Çavdarın gübre isteği fazla değildir. Çavdar, topraktaki artık besin maddelerinden çok iyi yararlanabilir. Asıl besin maddeleri alımı sapa kalkma sırasında hızlanır. Serin iklim tahıllar içerisinde azot ihtiyacı en az olan çavdardır. İlkbaharda fazla azotlu gübrelerden kaçınmalıdır. Çünkü fazla azot çavdarda yatmaya yol açar. Fosforlu gübreler çavdarda belirgin verim artışı sağlar. Ön bitkinin gübrelendiği tarlalarda gübreye gerek yoktur. Dekara 4 kg azot ve 4-6 kg fosfor verilebilir. Fosforun tamamı ile azotun 1/3 ekimle birlikte, azotun 2/3’ü ise sapa kalkma döneminde verilir.

1.4.5 Sulama

Çavdar bitkisi kökü derine gidebildiği için kendisi ihtiyacı olan suya ulaşabilir. Çavdar bitkisi kurağa dayanıklı olduğu için sulamasız yetiştirilebilir. Toprağın fazla yaş olmasına dayanamaz.

1.4.6 Hasat ve Harman

Çavdarın çiçek kavuzları taneyi gevşek tuttuğundan ve dış kavuzlar dar olduğundan tane dökme önemli bir sorundur. Bu nedenle çavdarın hasat zamanının seçimi önemlidir. Orak veya tırpanla hasat sarı olum dönemi sonunda; biçerdöverle hasat ise tam olum dönemi başında ve günün erken saatlerinde yapılmalıdır. (T.C. Erzurum Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd. Bitkisel Üretim ve Sağlığı Şube Md. - Çavdar Yetiştiriciliği)

1.5 | Mısır Yetiştiriciliği

Mısır ılıman ve tropik bölgelerde tarımı yapılan bir bitkidir. Farklı iklim koşullarına adapte olmuş ticari üretimi yapılan pek çok mısır tipleri mevcuttur. Diğer yandan deniz seviyesinden daha alçak yerlerde ve dört bin metre yüksekliklere kadar olan yerlerde mısır tarımı yapılabilmektedir. Mısır bitkisinin en iyi geliştiği bölgeler en az 120 donsuz güne ve ortalama 2100 - 2200 günlük gelişme derecesine sahip yörelerdir. Suyun bol ve sıcaklığın ılıman olduğu orman-mera iklimlerinde en yüksek verim düzeylerine ulaşılır.

Mısır bitkisi 10-11 °C 'de çimlenmeye başlayabilir. Toprak sıcaklığı 5-10 cm derinlikte 15 °C'ye ulaştığı zaman çimlenme hızlanır. Mısır bir sıcak iklim bitkisi olmasına rağmen aşırı sıcaklık isteyen bitki değildir. 38 °C'nin üzerinde bir kaç gün devam eden sıcaklıklar bitkiye zarar verir. Mısır bitkisinin sıcak gecelerde iyi geliştiği sanılmakla birlikte, sıcak ve

rutubetli gecelerde iyi bir gelişme görülmez.

Genel olarak mısır için en uygun koşulların soğuk geceler, güneşli günler ve orta sıcaklık olduğu söylenebilir. Sık sık bulutlu havalardan oluşması ve düşük ışıktan dolayı fotosentezin azalması nedeniyle tropik iklimde mısır verimi subtropik iklimdekine göre daha düşük gerçekleşir.

Bitkinin gelişmesi için optimum ve minimum bağıl nem değerleri sıcaklık ve alınabilen su miktarına bağlı olmakla birlikte genel olarak %50 ve altına inen bağıl nem koşullarında bitki olumsuz etkilenir. Özellikle tozlanma döneminde ortaya çıkan düşük hava nemi tane bağlamayı aksatır ve su kayıplarını artırır.

Ülkemizin iklim verileri dikkate alındığında düşük sıcaklık, yüksek sıcaklık ve düşük bağıl nem koşullarının hakim olduğu yöreler dışında kalan bölgelerde uygun çeşit ve sulamayla rahatlıkla mısır üretimi yapılabilir.

1.5.1 Toprak Hazırlığı

Mısır tarımı için en uygun toprak tipi, su tutma kapasitesi, besin maddesi depolaması, işleme kolaylığı, iyi drenaj ve havalanma özelliği dolayısıyla siltli-killi topraklardır. Bunun yanında sahip olduğu dezavantajları en aza indirmek, avantajları iyi değerlendirmek ve gerekli iyileştirme uygulamalarını yapmak koşuluyla diğer toprak tiplerinde de mısır tarımı yapılabilir.

Mısır tarımında toprak işleme tohum yatağının hazırlanması, yabancı ot kontrolü, bitki gelişimini kolaylaştıracak toprak koşullarının sağlanması, anızın parçalanması ve topraktaki suyun düzenlenmesi amaçları için yapılır. Torağın gereğinden fazla işlenmesi bir fayda sağlamadığı gibi, ekonomik ve fiziksel zararlara yol açabilir.

Mısır tarımında toprak işleme uygulamaları ilk sürüm ve ikileme işlemleri olarak sıralanabilir. İlk sürüm, çim yatağını parçalamak, anızı toprağa karıştırmak, yabancı otları yok etmek ve pulluk tabanını kırmak için yapılır. İlk sürümde genellikle dipkazan, kulaklı pulluk, çizel pulluk ve diskli pulluk gibi aletler kullanılır. İkileme, pullukla sürümden sonra tohum ekimine kadar yapılan tüm toprak işlemlerini kapsar. İkileme tohum yatağını bastırmak, gevşetmek veya inceltmek, bitki kalıntılarını kesmek ve yabancı otları yok etmek gibi amaçlar için yapılır. İkileme işleminde freze, goble, diskaro, yaylı kültivatör, tarla kültivatörü, dişli tırmık, tapan ve merdane gibi aletler kullanılır.

1.5.2 Ekim

Mısır ekiminde önemli konular ekim zamanı, ekim derinliği ve ekim sıklığıdır. Erken ekimin verim artırıcı etkisi bulunmakla birlikte, erken ekim yaparken bazı önlemlerinde birlikte uygulanması gereklidir. Aksi takdirde erken ekim fayda yerine zarar getirebilir.

1.5.3 Ekim Derinliği

Mısırdaki ekim derinliği iklim ve toprak koşullarına göre değişir. Mısır genellikle 2 ile 7,5 cm derinliğe ekilir. Toprak yüzeyinin kuru ve sıcak olması durumunda ekim derinliği arttırılabilir. Örneğin kuru topraklarda, tohumu daha nemli bir ortama bırakmak için killi topraklarda 7,5-8,5 cm, siltli topraklarda 10-11,5 cm ve kumlu topraklarda 12,5 cm derinliğe ekim yapılabilir. Toprak rutubeti ve sıcaklığının yeterli olduğu topraklarda ve uygun ekim zamanında ideal ekim derinliği 5 cm'dir.

1.5.4 Ekim Sıklığı

En uygun ekim sıklığı kullanılan çeşide, ekim zamanına, yetiştirme amacına, yükseltiye, iklime, sulama miktarına ve toprağın durumuna göre değişir. Sık dikim koçan bağlamayan bitki sayısını ve yatmayı artırır, tane/sap oranını düşürebilir. Ayrıca sık dikim yapılan tarlada bitkinin su ve gübre gereksinimi artar. Çok seyrek ekim ise birim alandan alınan ürün miktarının azalmasına neden olur.

Mısır ekiminde serpmeye, ocak usulü ve sıraya ekim yöntemleri kullanılır. Serpmeye ekim yöntemi genellikle dağlık kesimlerde ve küçük arazilere uygulanır ve dekara 10-11 kg gibi çok yüksek miktarda tohumluk kullanılır. Ocak usulü ekimde çıkış daha düzenli olur. Sıraya ekim ise elle veya ekim makinaları ile yapılabilir. En uygun ekim yöntemi ekim makinaları iken sıraya yapılan ekimdir.

1.5.5 Bakım

Mısır bitkisinde sulama, gübreleme, hastalık ve zararlılarla mücadele dışında önemli diğer bir bakım işlemi yabancı ot kontrolüdür. Mısır bitkisinde ilk 3-5 hafta yabancı ot kontrolü bakımından kritik bir dönemdir. Araştırma sonuçları boyu 15-20 cm'e ulaşan yabancı otların mısır verimini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır.

Yabancı ot kontrolünde temel prensip, yabancı otun çıkışını engellemek veya çıkış sırasında kontrol ederek bitkiye vereceği zararı en aza indirmektir. Kültürel mücadele ve kimyasal herbisitle mücadele yabancı ot kontrolünde uygulanan temel metotlardır.

Kültürel mücadele, uygun ekim nöbeti, toprak işleme, ekim metodu ve bunlarla birlikte herbisit kullanımı ile yapılır. Kimyasal mücadele ise, yabancı ot tohumlarının çimlenmesini engelleyen, kontakt etkiyle yabancı otları öldüren veya fizyolojik olarak hormon sistemini bozarak gelişmesini durduran çok farklı yapıdaki herbisitlerin kullanılmalarıyla yapılır. Yabancı ot türlerinin hepsini kontrol edebilecek tek bir herbisit bulunmamaktadır. Bu nedenle farklı herbisitler kombine edilerek karışım halinde veya ayrı ayrı ve farklı zamanlarda uygulanabilirler.

Mısır tarımında başarılı bir yabancı ot kontrolü ancak erken (ekimden önce) bir planlamayla mümkün olur. Bu amaçla tarlanın yabancı ot haritası oluşturularak tarlanın hangi bölümlerinde, hangi yabancı ot türlerinin mevcut olduğu belirlenir.

1.5.6 Sulama

Mısır bitkisi yılın en sıcak döneminde yetişen bir bitki olduğundan su tüketimi fazladır. Ancak bunun yanında mısır tarla bitkileri arasında suyu en etkili kullanan, yani birim su ile en fazla kuru madde üreten bir bitkidir.

Mısır bitkisi için faydalı su, yetişme döneminde yağın yağış miktarından toplam evaporasyon, yüzey akışı ve sızan su miktarı çıktıktan sonra kalan su miktarıdır. Geniş mısır ekim alanlarının bulunduğu güney ve batı bölgelerimizde yüksek sıcaklık ve radyasyon ile düşük rutubet toprak yüzeyinden ve bitkinin yapraklarından fazla miktarda su kaybına yol açmaktadır. Bu bölgelerde yüksek bir verime ulaşabilmek için bitkinin gereksinme duyduğu suyu sulama yoluyla vermek zorunludur. Özellikle entansif (yoğun) tarım (kaliteli tohumluk, yeterli gübre kullanımı, hastalık ve zararlılarla mücadele vb. bakım işlemleri) şeklinin uygulandığı koşullarda, yüksek üretim maliyetlerini karşılayarak ekonomik bir üretim yapabilmek için iyi hazırlanmış bir sulama programı ile mısır bitkisi uygun aralıklarla ve yeterli miktarlarda sulanmalıdır.

İyi bir sulama programı bitkinin su ihtiyacını karşılamak için ve zaman ve ne kadar su verilmesi gerektiğini gösteren bir planı içerir. Sulama programı hazırlanırken bölgenin iklim ve toprak koşulları, bitkinin görünümü, gelişme dönemi ve kök derinliği gibi faktörlerin dikkate alınması gerekir. Bunun yanı sıra sulamada su kalitesi ve uygulanacak sulama metodu da büyük önem taşımaktadır. Sulama metodu yöre ve çiftlik koşullarına uygun olmalıdır. Geniş ekim alanları için en uygun sulama şekli merkezi yağmurlama sistemidir.

1.5.7 Hasat Harman

Mısırdaki hasat olgunluğu tanelerdeki nem oranı ölçülerek tayin edilir. Nem ölçme olanağının olmadığı durumlarda olgunluk tanelerdeki değişim gözlenerek anlaşılmasına çalışılır. Fizyolojik olgunluğa ulaşan mısır taneleri yaklaşık %35 oranında nem içerir. Oran %30-32 düzeyine gerilediğinde mısır olgunlaşmış sayılır. En uygun hasat zamanı tanelerdeki nem oranının %25 civarında olduğu dönemdir.

Erken hasat genellikle tercih edilen bir durumdur. Böylece sap çürümesi ve rüzgardan dolayı yatma riski azalır, sonbahar yağışlarına yakalanma ihtimali azalır ve hasat kayıpları en aza indirilmiş olur. Erken hasadın en önemli dezavantajı ise, kurutma için daha fazla enerjiye ihtiyaç duyulmasıdır. Hasadın gecikmesi ürün kaybının artmasına ve kalitenin düşmesine neden olur.

Hasat işlemi elle veya bu iş için geliştirilmiş hasat makineleriyle yapılır. Çeşitli hasat makineleri içinde en çok biçerdöver ve koçan toplayıcı hasat makineleri kullanılır. Makineli hasatta makine ayarlarının ve çalışma hızının doğru belirlenmesi, hasat kayıplarının azaltılması bakımından büyük önem taşımaktadır.

1.5.8 Kurutma Depolama

Uzun süreli depolanacak mısırın depolanmadan önce kurutulması gerekir. Kurutma havalandırma suretiyle (doğal olarak) yapılabilmekle beraber bu yöntem pek kullanılmaz. Yaygın kurutma yöntemi ısıtılmış hava ile suni kurutmadır. Kurutma işlemi ile mısır tanesindeki rutubet oranının %13-14'e indirilmesi gerekir. Tanelerdeki nem oranının daha yüksek olması durumunda, depoda (siloda) solunumdan dolayı sıcaklık artar, buna bağlı olarak hava nemi yükselerek küflenme oluşur. (http://www.tarimmarketi.com/Yet_misir.aspx)

2. DÜNYA'DA DURUM

2.1 | Hububat

Hububat Üretimi 2017 yılında önceki yıla göre 48 milyon ton düşüş göstermiş olup %2,3 altında tahmin edilmiştir. Bu ürünler arasında buğday üretiminde 4 milyon tonluk bir artış gözlenirken, mısır üretiminde 43 milyon ton ve arpa üretiminde 4 milyon tonluk bir düşüş kaydedilmiştir. Yulaf ve çavdar üretimi ise değişim göstermeyip aynı seviyede kalmıştır. Hububat üretimindeki düşüşün (43 milyon ton) %89,58 'lik kısmının mısır üretimindeki düşüşten kaynaklandığı görülmektedir.

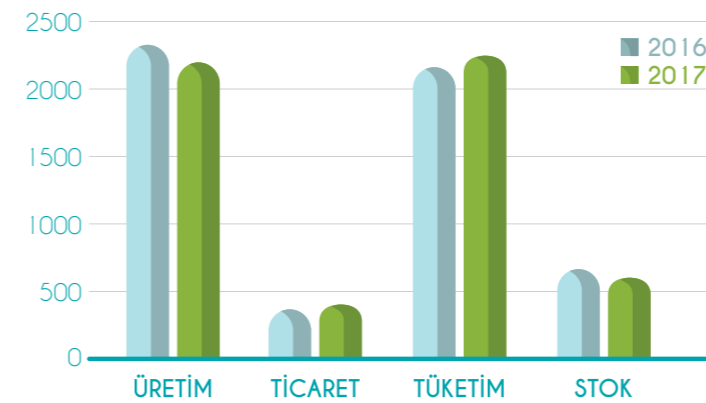

Tablo 1. Dünya Hububat Bilgileri (Milyon Ton)

	2013	2014	2015	2016	2017*	2016/2017 Değişim
Üretim	2.011	2.056	2.016	2.140	2.092	- 48 (%2,3)
Ticaret	310	322	346	352	362	+ 10 (%2,8)
Tüketim	1.931	2.010	1.986	2.082	2.109	+ 27 (1,28)
Stok	489	536	566	623	606	- 17 (2,81)

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC , (*) Tahmin

Grafik 1. 2016 ve 2017 yılları Hububat Bilgileri (Milyon Ton)

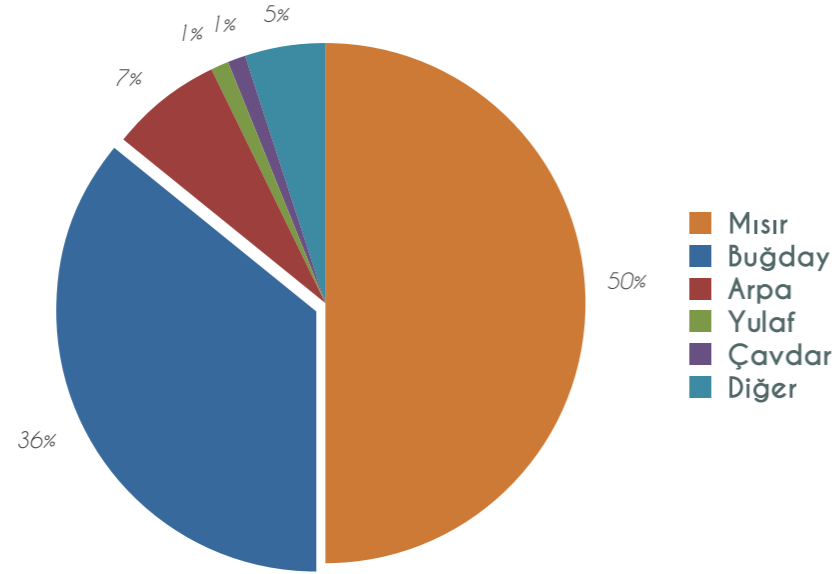

Mısır üretimindeki düşüşe rağmen hububat üretimi son 5 yıla bakıldığında ikinci en büyük seviyesinde gerçekleşmiştir. Hububat arzında yaşanan bollukta, son 5 yıldır hava koşullarının olumlu seyretmesinin yanı sıra, getiri oranları yüksek olan mısırın hem ekim alanında hem de veriminde kaydedilen sürekli artış etkili olmuştur. Küresel hububat tüketimi, üretimdeki düşüşe rağmen yemlik ve endüstriyel mısır kullanımı ile gıdalık buğday tüketimindeki artışa bağlı olarak 27 milyon ton artarak 2.109 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. Buğday tüketimi, Asya ve Afrika'da gıdalık tüketimdeki büyümenin devam etmesiyle rekor seviyeye ulaşırken mısır tüketimi, yıllar itibarıyla yükseliş göstermekte olup 2013 yılından itibaren son 5 yıllık duruma bakıldığında beş yılın ortalamasının üzerinde seyretmektedir. Hububat tüketiminde en büyük paya sahip olan mısırın dünya genelinde et tüketimindeki artışla yemlik kullanımı, fosil yakıtların kullanımının sınırlanması politikaları ile biyo-yakıt amaçlı kullanımı artmaktadır. Üretimdeki düşüşle birlikte tüketimdeki artış, küresel kapanış stoklarının son beş yıldır ilk defa düşmesine neden olmuştur ancak stoklar yine de ikinci en büyük seviyesindedir. (TMO 2017 yılı Hububat Sektör Raporu)

Tablo 2. Dünya Hububat Üretim Miktarları (Milyon Ton)

	2013	2014	2015	2016	2017*
Buğday	717	730	737	754	758
Mısır	1.002	1.027	984	1.088	1.045
Arpa	145	144	150	149	145
Yulaf	24	23	22	24	24
Çavdar	17	15	13	13	13
Diğer**	107	116	110	112	107
Dünya	2.011	2.056	2.016	2.140	2.092

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin (**) Sorgum, Darı, Triticale ve Karma Hububat

Grafik 2. 2017 yılı Dünya Hububat Ürünleri Üretim Payları

2.2 | Buğday

Dünyada buğday tarımı insan beslenmesindeki temel besinlerin ham maddesi olması açısından, diğer tarımsal ürünlere oranla ayrı bir önem arz etmektedir.

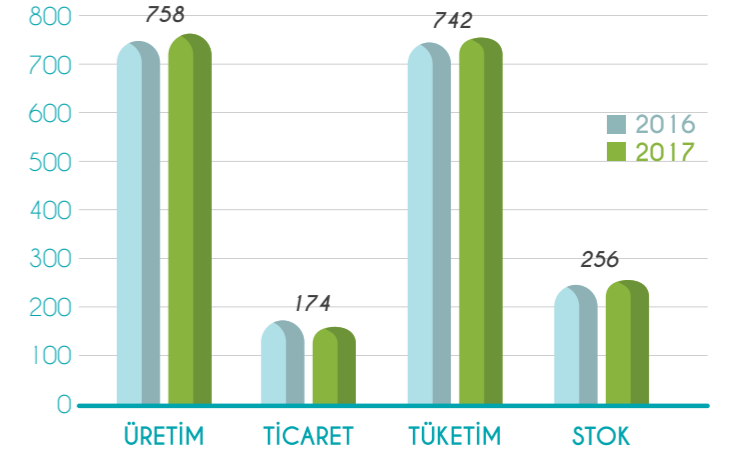
Tablo 3. Dünya Buğday Verileri (Milyon Ton)

	2013	2014	2015	2016	2017*
Üretim	717	730	737	754	758
Ticaret	157	153	166	176	174
Tüketim	697	714	720	738	742
Stok	192	207	224	240	256

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Grafik 3. 2016 ve 2017 yılı Dünya Buğday Verileri (Milyon Ton)

Dünya Buğday verilerine bakıldığında son 5 yılda üretim ve tüketimde sürekli bir artış olduğu görülmektedir. 2017 yılında geçtiğimiz 5 yıla göre buğday üretimi (41 milyon ton) %5,4'lük bir artış göstermiştir. Tüketimde ise bu oranın (45 milyon ton) %6,1 olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 2016 ve 2017 yılları Dünya Buğday Ekiliş ve Üretimi

ÜLKELER	EKİM ALANI (Milyon Ha)					ÜRETİM (Milyon Ton)				
	2016	2017	2016/17	2016	2017	2016/17	2016	2017	2016/17	2016/17
	Ekiliş	Toplam İçindeki Payı (%)	Ekiliş	Toplam İçindeki Payı (%)	Değişim	Üretim	Toplam İçindeki Payı (%)	Üretim	Toplam İçindeki Payı (%)	Değişim
AB (28)	27,0	12,15	26,1	11,9	-0,9	144,2	19,13	151,2	19,96	7
BDT	50,5	22,73	50,0	22,8	-0,5	130,3	17,28	142,0	18,73	11,7
Çin	24,2	10,88	24,0	10,94	-0,2	128,2	17,00	129,8	17,13	1,6
Hindistan	30,2	13,59	31,8	14,5	1,6	86,0	11,40	98,5	13,00	12,5
ABD	17,8	8,01	15,2	6,93	-2,6	62,8	8,33	47,4	6,26	-15,74
Kanada	8,9	4,01	9,0	4,1	0,1	31,7	4,20	30,0	3,96	-1,7
Avustralya	12,6	5,67	12,2	5,56	-0,4	34,4	4,57	21,2	2,80	-13,2
Pakistan	9,2	4,14	9,1	4,15	-0,1	25,6	3,39	26,5	3,50	0,9
Türkiye	7,7	3,47	7,8	3,56	0,1	20,6	2,73	21,5	2,84	0,9
Diğer	34,10	15,35	34,10	15,56	0	90,30	11,97	89,60	11,82	-0,7
Dünya	222,2	100	219,3	100	-2,9	754,1	100	757,7	100	3,6

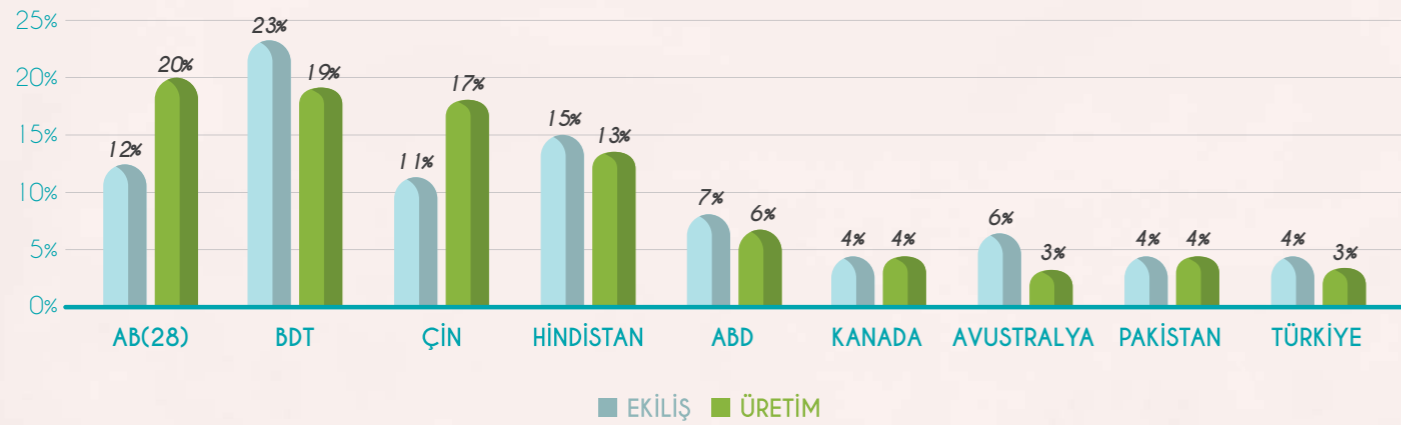
Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018

Dünya buğday ekim alanları 2017 yılı döneminde 219,3 milyon hektarla bir önceki yılın seviyesinin sadece %1,3 altında gerçekleşmiştir. Ülkeler içinde ekim alanı, Hindistan 1,6 milyon ha, Kanada 0,1 milyon ha ve Türkiye'de 0,1 milyon ha artarken diğer ülkelerde genellikle düşüş göstermiştir. Ekim alanlarındaki düşüğe rağmen üretim 3,6 milyon ton artışla 757,7 milyon tona yükselmiştir. 2016 yılında 3,39 ton/ha olan verim 2017 yılında bir önceki yıla göre 0,07 ton/ha artarak 3,46 ton/ha olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4. 2017 yılı Dünya Buğday Ekiliş ve Üretim Oranları

Küresel buğday tüketiminin Avustralya, Kanada, ABD'de düşmesine rağmen Rusya, AB ve Çin'de artmasıyla 742 milyon tona yükselmesi öngörülmektedir. AB'de özellikle İngiltere'de etanol yapımı için kullanımın artması toplam endüstriyel kullanımın artmasını sağlamıştır. Alternatif yemlik hububatın bolluğu nedeniyle buğdayın yemlik kullanımı üretimin düştüğü ülkelerde azalmış ancak özellikle Asya ve Afrika'da gıdalık tüketimdeki büyümenin devam etmesiyle toplam tüketim rekor seviyeye ulaşmıştır. 2017 yılı döneminde ihracatçılara bakıldığında Avustralya, AB (28), ABD ve Ukrayna ihracatı

azalırken Rusya'nın ihracatı 10 milyon ton artarak rekor kırmıştır. İthalatçılarda ise Irak, Endonezya ve Mısır'ın talebi artarken başta Hindistan olmak üzere Tayland, Vietnam, Cezayir ve Fas'ın ithalatının azalmasıyla toplam ticaret bir miktar gerilemiştir. 2017 yılı dönem sonu stok tahmini, üst üste 5 sezon üretim ve stok artışı nedeniyle rekor seviyesine çıkmıştır. Ayrıca majör ihracatçı stokları 8 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. AB, Rusya, Çin ve Hindistan'da stoklar yükselirken ABD, Avustralya ve Kanada'da stoklar düşüş göstermiştir. (TMO 2017 yılı Hububat Sektör Raporu)

Tablo 5. Dünya Buğday Üretimi ve Önemli Üretici Ülkeler (Milyon Ton)

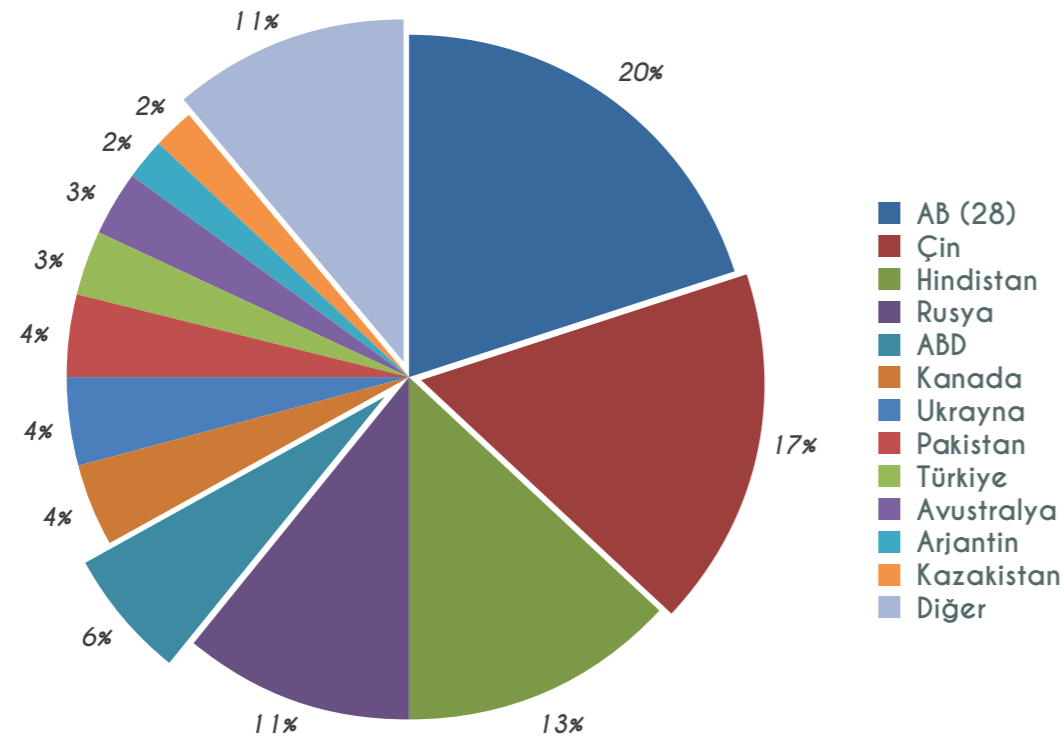
Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
AB (28)	143,2	156,1	159,6	144,2	151,2
Çin	121,9	126,2	130,2	128,9	129,8
Hindistan	93,5	95,9	86,5	86,0	98,5
Rusya	52,1	59,1	61,0	72,5	84,9
ABD	58,1	55,1	56,1	62,8	47,4
Kanada	37,5	29,4	27,6	31,7	30,0
Ukrayna	22,3	24,7	27,3	26,8	27,0
Pakistan	24,2	26,0	25,5	25,6	26,5
Türkiye	22,1	19,0	22,6	20,6	21,5
Avustralya	25,3	23,7	22,3	34,4	21,2
Arjantin	9,2	13,9	11,3	18,4	18,5
Kazakistan	13,9	13,0	13,7	15,0	14,8
Diğer	93,2	87,8	93,5	87,2	86,4
Dünya	717	730	737	754	758

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

AB, Çin, Hindistan, Rusya, Ukrayna, Arjantin ve Türkiye'de bir önceki yıla göre üretim artarken Avustralya, ABD, Kanada ve Kazakistan'da üretim düşüş göstermiştir.

Grafik 5. Dünya Buğday Üretiminde Önemli Üretici Ülkelerin Üretimdeki Payları

2017 yılı döneminde buğday üretim tahminlerine göre dünyada ilk sırada %20'lik pay ile AB (28) bölgesi yer alırken bunu %17 ile Çin ve %13 ile Hindistan takip etmektedir. Türkiye, dünya buğday üretiminin %3'ünü gerçekleştirmekte olup buğday üretiminde dünyada dokuzuncu sıradadır.

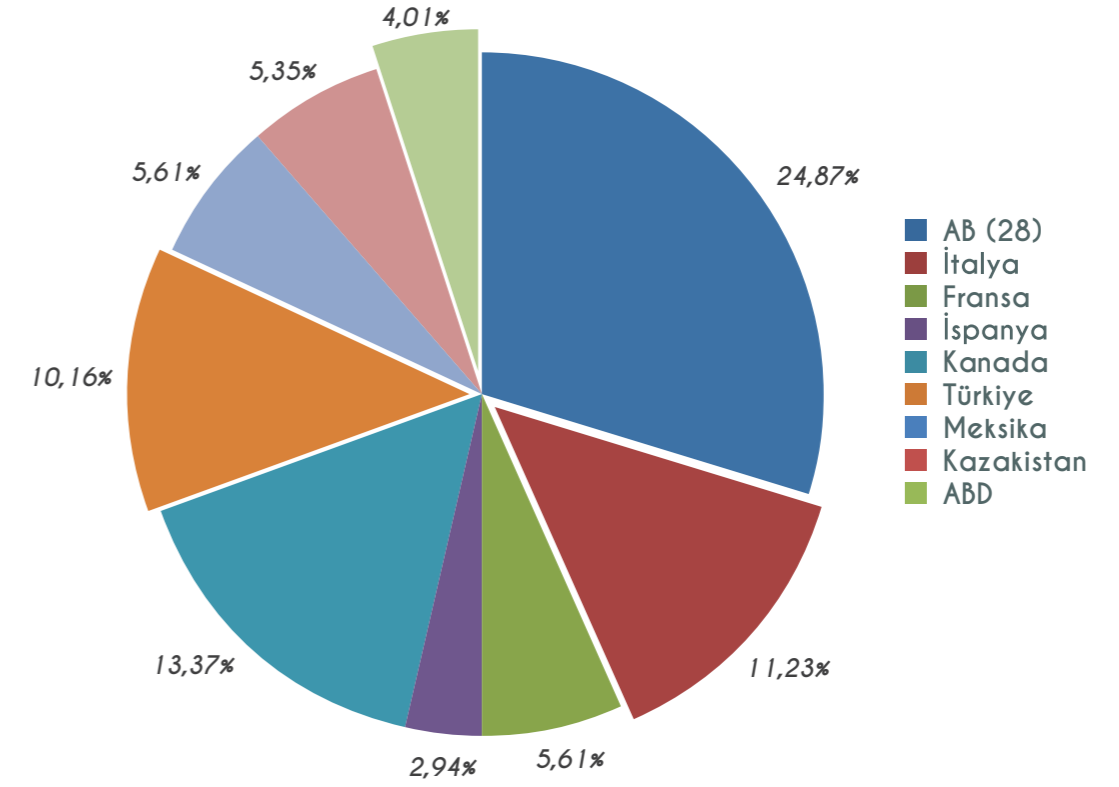
Tablo 6. Dünya Makarnalık Buğday Üretimi ve Önemli Üretici Ülkeler (Bin Ton)

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
AB(28)	8,1	7,6	8,5	9,8	9,3
İtalya	3,9	3,9	4,2	5,0	4,2
Fransa	1,8	1,5	1,8	1,7	2,1
İspanya	0,9	0,8	0,9	1,0	1,1
Kanada	6,5	5,2	5,4	7,8	5,0
Türkiye	4,1	3,3	4,1	3,6	3,8
Meksika	2,3	2,1	2,0	2,3	2,1
Kazakistan	2,0	2,0	2,1	2,1	2,0
ABD	1,6	1,5	2,3	2,8	1,5
Dünya	38,8	34,3	38,8	40,2	37,4

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Dünyada makarnalık üretiminde en büyük üretici ülkeler sırasıyla Kanada, İtalya ve Türkiye'dir. 2017 yılı sezonunda dünya makarnalık buğday üretiminin %24,87'si AB ülkelerinde (%11,23 İtalya), %13,37'si Kanada'da, %10,16'sı Türkiye'de ve %5,61'i Meksika'da yapılmıştır.

Grafik 6. Dünya Makarnalık Buğday Üretimde Önemli Üretici Ülkelerin Payları

2017 yılı dönemi dünya durum buğday üretiminde ana ithalatçı bölge olan Kuzey Afrika'da artışa rağmen ana ihracatçı ülkelerde (Kanada, AB, ABD ve Meksika) azalış göstermesi nedeniyle geçen yılın yüksek seviyesinden %7 gerileyerek 37 milyon tona inmesi beklenmektedir. Durum buğdayı tüketimi, gıdalık kullanım artmasına rağmen yemlik kullarımdaki düşüşe bağlı olarak azalmıştır. Önceki yıl durum buğdayının yemlik tüketiminin yüksek olması, özellikle Kanada'da kalite

düşüşü nedeniyle yemlik arzının normalin üzerinde olmasından kaynaklanmıştır. Makarnalık buğday küresel kapanış stokları, majör ihracatçılarda stokların daralmasıyla 3 yılın en düşük seviyesine gerilemiştir. Kapanış stoklarındaki daralma büyük ölçüde Kanada'da %54 ve ABD'de %36 oranında stokların azalmasından kaynaklanmaktadır. (TMO 2017 yılı Hububat Sektör Raporu)

Tablo 7. Ülkeler Bazında Buğday Verimi (Ton/Ha)

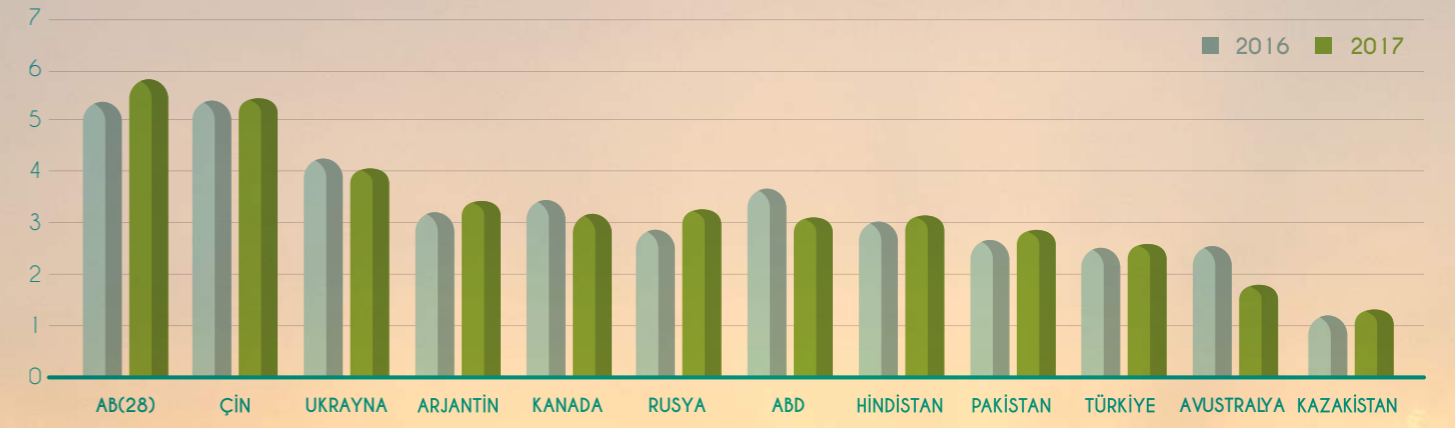
Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
AB (28)	5,57	5,84	5,97	5,34	5,80
Çin	5,06	5,24	5,39	5,33	5,41
Ukrayna	3,39	3,94	3,83	4,14	4,06
Arjantin	2,67	2,80	2,86	3,30	3,56
Kanada	3,59	3,10	2,88	3,57	3,34
Rusya	2,23	2,50	2,39	2,68	3,17
ABD	3,17	2,94	2,93	3,54	3,11
Hindistan	3,12	3,15	2,75	2,85	3,10
Pakistan	2,79	2,82	2,78	2,78	2,93
Türkiye	2,84	2,40	2,88	2,69	2,76
Avustralya	2,01	1,92	1,97	2,72	1,74
Kazakistan	1,07	1,05	1,19	1,21	1,24

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

2016 yılına göre dünya buğday üretimindeki artışta en büyük payı olan Rusya, AB(28), Çin ve Hindistan'ın verimlerinin yükseldiği görülmektedir. 2017 yılı döneminde en yüksek ortalama buğday verimi 5,80 ton/ha ile yine AB (28) ülkelerinde gerçekleşmiştir. Ukrayna veriminde geçen yıla göre

bir miktar düşüş olmasına rağmen geçtiğimiz yıllarda hızlı bir artış seyrine girmiştir. Rusya'da son 5 yıla bakıldığında verim rekor seviyede gerçekleşmiştir. Buğday veriminde son 5 yıldaki gelişime baktığımızda en çarpıcı artışın Ukrayna, Rusya ve Arjantin'de gerçekleştiğini görüyoruz.

Grafik 7. 2016-2017 yılları Buğday Verimi Karşılaştırması (Ton/Ha)

2.3 | Arpa

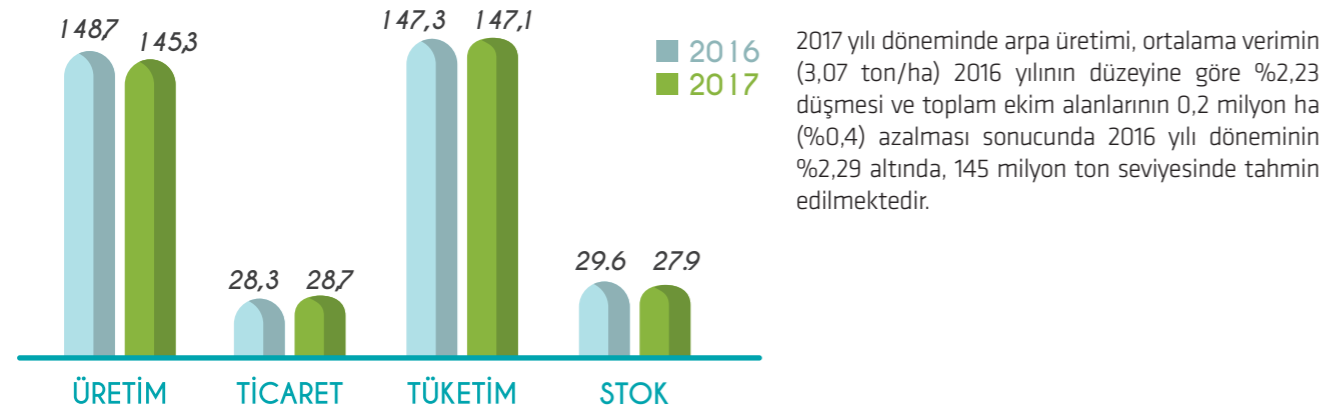
Dünya arpa üretimine bakıldığında son beş yılın ortalamasının %0,9 altında gerçekleştiği görülmektedir. Bunun aksine tüketime bakıldığında ortalamanın %1 üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 8. Dünya Arpa Verileri (Milyon Ton)

	2013	2014	2015	2016	2017*
Üretim	144,9	144,4	149,7	148,7	145,3
Ticaret	22,9	29,2	29,4	28,3	28,7
Tüketim	141,1	145,2	147,4	147,3	147,1
Stok	26,7	25,9	28,3	29,6	27,9

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Grafik 8. 2016 ve 2017 yılları Dünya Arpa Verileri (Milyon Ton)

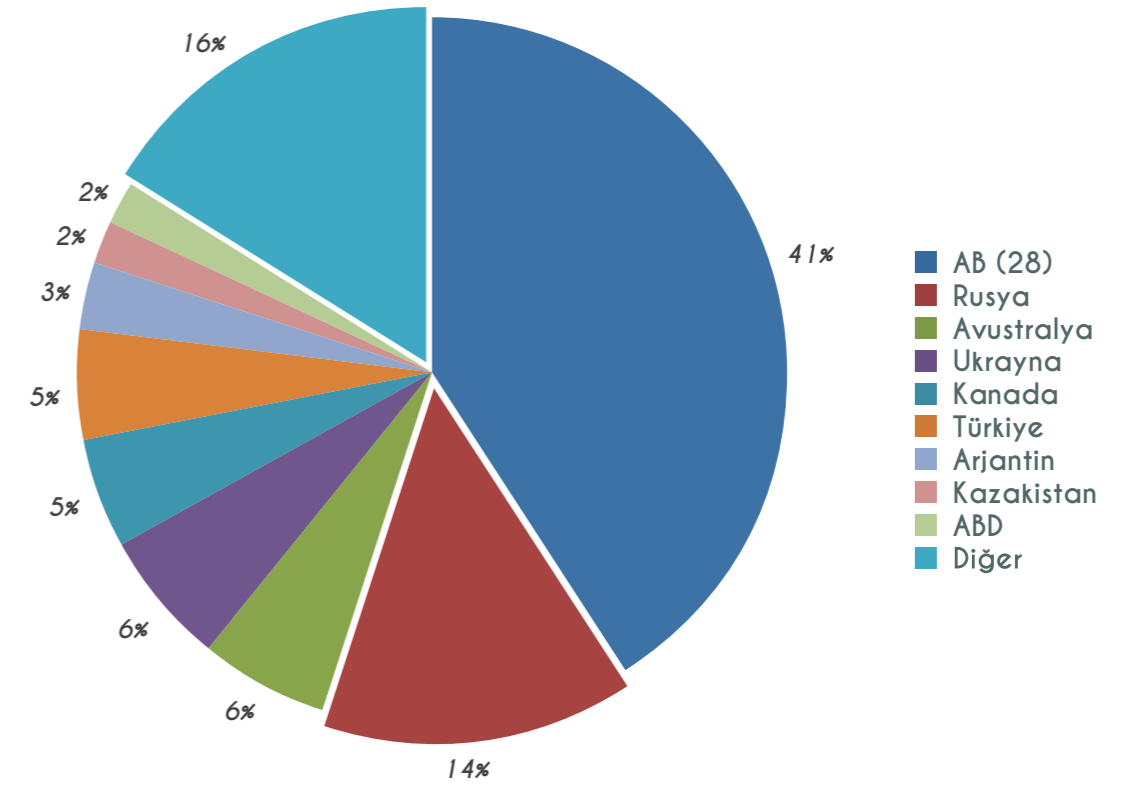
Tablo 9. Dünya Arpa Üretimi ve Önemli Üretici Ülkeler (Milyon Ton)

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
AB (28)	59,5	60,5	61,4	59,5	59,0
Rusya	15,4	20,0	17,1	17,5	20,2
Avustralya	9,2	8,6	9,0	13,4	8,9
Ukrayna	7,6	9,4	8,7	9,9	8,7
Kanada	10,2	7,1	8,2	8,8	7,9
Türkiye**	7,9	6,3	8,0	6,7	7,1
Arjantin	4,7	2,9	4,9	3,3	3,7
Kazakistan	2,5	2,4	2,7	3,2	3,3
ABD	4,7	4,0	4,8	4,4	3,1
Diğer	23,2	23,1	24,9	21,9	23,4
Dünya	144,9	144,4	149,7	148,7	145,3

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Önceki döneme göre Rusya, Arjantin, Türkiye, Kazakistan ve Kuzey Afrika ülkelerinde arpa üretiminde artış; Avustralya, Ukrayna, Kanada ve ABD'de düşüş beklenmektedir.

Grafik 9. Dünyada Arpa Üreticilerinin Üretimdeki Payları

Dünya arpa üretiminin %41'ini karşılayan AB (28)'in en önemli üretici ülkeleri Fransa, Almanya, Birleşik Krallık ve İspanya'dır. Dünyanın ikinci en büyük arpa üreticisi %12'lik pay ile Rusya'dır. Dünya üretiminin %9'unu karşılayan Avustralya ise ülkeler bazında dünyanın en büyük arpa ihracatçısıdır. Türkiye, ortalama olarak dünya arpa üretiminin %5'ini gerçekleştirmektedir.

2017 yılı arpa tüketiminin, başta Suudi Arabistan olmak üzere AB, Rusya, Ukrayna, ABD ve Kanada'da yemlik ve maltlık arpa kullanımındaki azalışın, İran, Türkiye, Kuzey Afrika ve Güney Asya ülkelerinin yemlik talebindeki artışını dengelemesi

sonucunda 2016 yılı döneminin seviyesinde, 147 milyon ton olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. 2017 yılı arpa ticareti; dünyanın en büyük arpa ithalatçılarından Çin ve İran'ın talebindeki artışın etkisiyle önceki dönemin %1 üzerinde, 29 milyon ton (malt hariç) seviyesinde tahmin edilmektedir. 2017 yılı dönemi arpa kapanış stoklarının üretimdeki düşüşün ardından tüketimin aynı seviyede kalması ve ithalat talebinin bir miktar artması ile %6 azalarak 27,9 milyon tona gerilemesi ancak hâlen son 5 yılın ortalamasının üzerinde kalması beklenmektedir. (TMO 2017 Yılı Hububat Sektör Raporu)

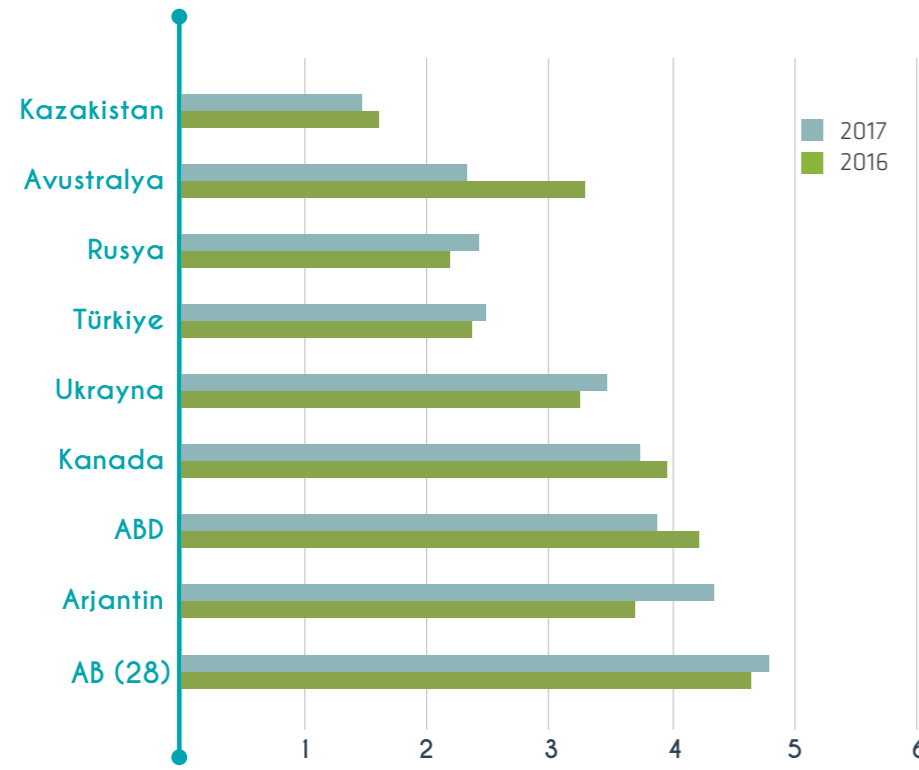
Tablo 10. Ülkeler Bazında Dünya Arpa Verimi (Ton/Ha)

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
AB (28)	4,82	4,89	5,02	4,83	4,88
Arjantin	3,91	3,26	3,96	3,80	4,30
ABD	3,89	3,91	3,72	4,19	3,91
Kanada	3,86	3,33	3,49	3,95	3,73
Ukrayna	2,34	2,95	2,92	3,24	3,28
Türkiye	2,90	2,26	2,88	2,45	2,73
Rusya	1,92	2,28	2,12	2,21	2,54
Avustralya	2,41	2,12	2,19	3,32	2,30
Kazakistan	1,38	1,26	1,31	1,71	1,60
Dünya	2,90	2,90	2,99	3,14	3,07

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Dünya ortalama arpa veriminin 2017 yılı sezonunda geçen yılın seviyesinin bir miktar altında, hektar başına 3,07 ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. En yüksek arpa verimi başta Belçika, Almanya ve Birleşik Krallık olmak üzere AB (28) ülkelerinde elde edilmektedir.

Grafik 10. 2016-2017 yılları Dünya Arpa Verimi Karşılaştırması

2.4 | Çavdar

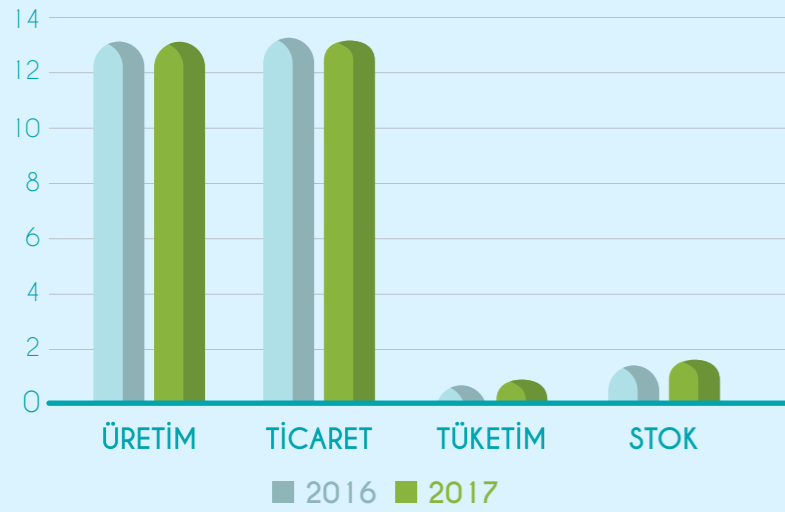
2017 yılı döneminde dünya çavdar üretimi bir önceki döneme göre neredeyse değişmemiş 13 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 11. Dünya Çavdar Verileri (Milyon Ton)

	2013	2014	2015	2016	2017
Üretim	16,80	15,14	12,68	12,94	12,96
Ticaret	16,04	15,03	13,03	12,92	12,82
Tüketim	0,33	0,37	0,27	0,19	0,34
Stok	1,65	1,76	1,30	1,30	1,50

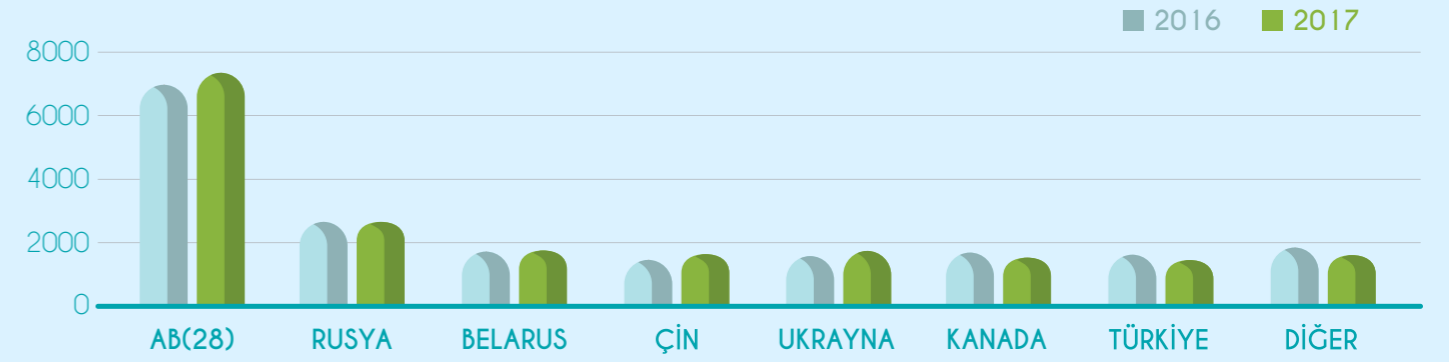
Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Grafik 11. Dünya Çavdar Verileri (Milyon Ton)

Bir önceki dönem ile kıyaslandığında 2017 yılı döneminde AB, Ukrayna, Çin ve ülkemizin çavdar üretiminde bir miktar artış gerçekleşirken Kanada üretiminde azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 12. 2016-2017 yılları Başlıca Çavdar Üretimi Yapan Ülkeler (Bin Ton)

Tüketim miktarı, önceki sezona göre %1 gerilerken son 10 yıldaki gerileme eğilimi sonucunda %25 azalmıştır. 2017 yılı sezonunda önceki sezona göre tüketim en çok Ukrayna'da (%21) artarken ABD'nin tüketimi %15 gerilemiştir. Son 10 yılda ABD'nin tüketimi %61, Türkiye'nin tüketimi %21 oranında artarken Ukrayna'nın %53,

Belarus'un %48, Rusya'nın %41 ve Kanada'nın %32 azalmıştır. 2017 yılı dönemi ihracatı bir önceki yıla göre %79, 10 yıl öncesine göre %62 artmıştır. Gerçekleşen ihracatın %44'ünü AB ülkeleri, %41'ini ise Kanada gerçekleştirmektedir. (TMO 2017 Yılı Hububat Sektör Raporu)

Tablo 12. Dünya Çavdar Üretimi ve Başlıca Üretici Ülkeler (Bin Ton)

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
AB(28)	10.427	8.866	7.625	7.242	7.294
Rusya	3.360	3.281	2.086	2.544	2.545
Belarus	648	867	753	800	800
Çin	620	520	572	525	550
Ukrayna	638	478	391	394	510
Kanada	223	218	226	409	330
Türkiye	365	300	330	300	320
Diğer	522	613	692	724	607
Dünya	16.803	15.143	12.675	12.938	12.955

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

2.5 | Yulaf

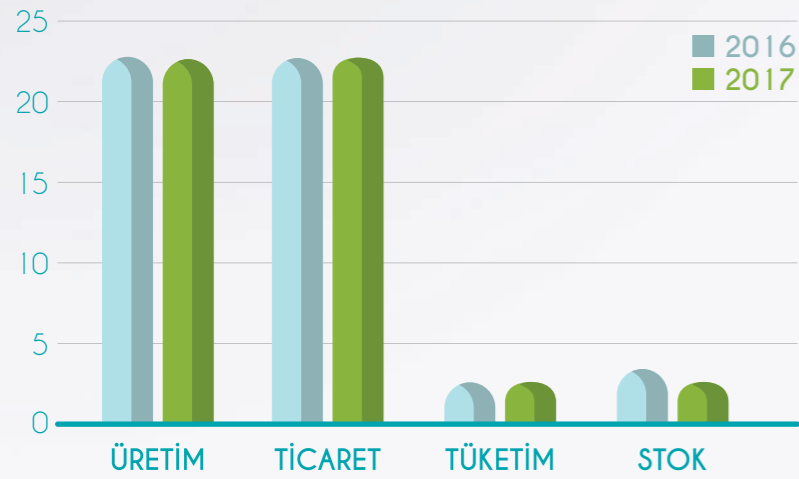
Dünya Ülkelerinin 2017 yılı dönemine ait yulaf üretimleri, 2016 yılı dönemine göre bir miktar artış göstermiştir.

Tablo 13. Dünya Yulaf Verileri (Milyon Ton)

	2013	2014	2015	2016	2017*
Üretim	23,80	23,01	22,29	23,95	23,99
Ticaret	22,40	22,2	21,7	23,90	24,0
Tüketim	2,31	2,25	2,02	2,17	2,36
Stok	2,99	2,93	3,15	3,01	2,32

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Grafik 13. 2016-2017 Dünya Yulaf Verileri Karşılaştırması (Milyon Ton)

Tablo 14. Dünya Yulaf Üretimi ve Başlıca Üretici Ülkeler (Bin Ton)

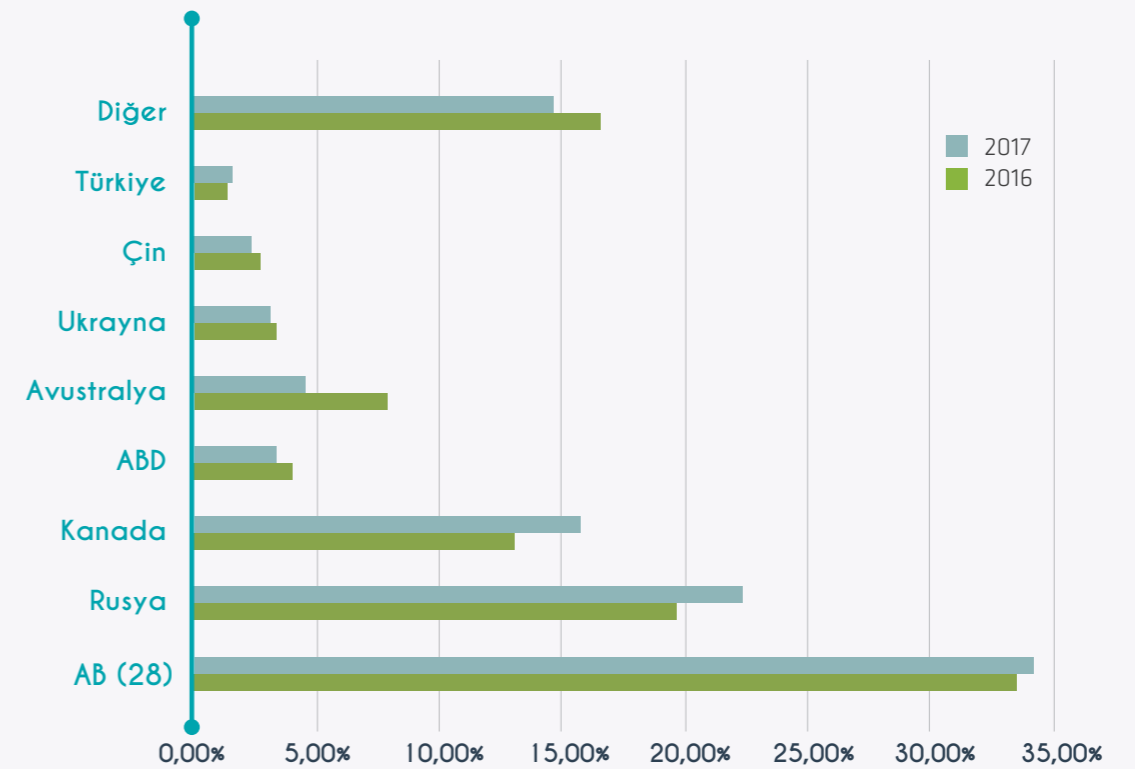
Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
AB (28)	8.493	7.905	7.510	8.050	8.178
Rusya	4.932	5.274	4.536	4.756	5.441
Kanada	3.906	2.979	3.428	3.195	3.724
ABD	938	1.019	1.300	940	717
Avustralya	1.255	1.198	1.300	1.873	1.119
Ukrayna	467	610	487	510	481
Çin	580	600	445	446	490
Türkiye	235	210	250	225	250
Diğer	2.998	3.210	3.035	3.954	3.588
Dünya	23.804	23.005	22.291	23.949	23.988

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Ülkemizde 2017 yılı dönemi yulaf üretiminin bir önceki döneme göre %11 artması tahmin edilmektedir. Ülkemizin son 5 yıllık yulaf üretim ortalaması 234 bin tondur. En büyük yulaf üreticisi ülke AB (28) olup dünya yulaf üretiminin %34'ünü karşılamaktadır. AB'yi %23'lük pay ile Rusya takip etmektedir.

Türkiye'nin dünya yulaf üretimindeki payı ise %1 civarındadır. 2016 yılı döneminde 24 milyon ton olan dünya yulaf üretiminin 2017 yılı döneminde de bir miktar artışla aynı seviyede kalması, dünya yulaf tüketiminin ise aynı dönemde 25,1 milyon tondan 24,2 milyon düşmesi beklenmektedir.

Grafik 14. 2016-2017 yılları Başlıca Yulaf Üreten Ülkelerin Payları (%)

2.6 | Mısır

Dünya mısır üretimi dünya genelinde hem ekiliş alanlarındaki daralma hem de verimdeki düşüğe bağlı olarak 2017 yılında bir önceki yıla kıyasla 33 milyon ton azalışla 1.045 milyon

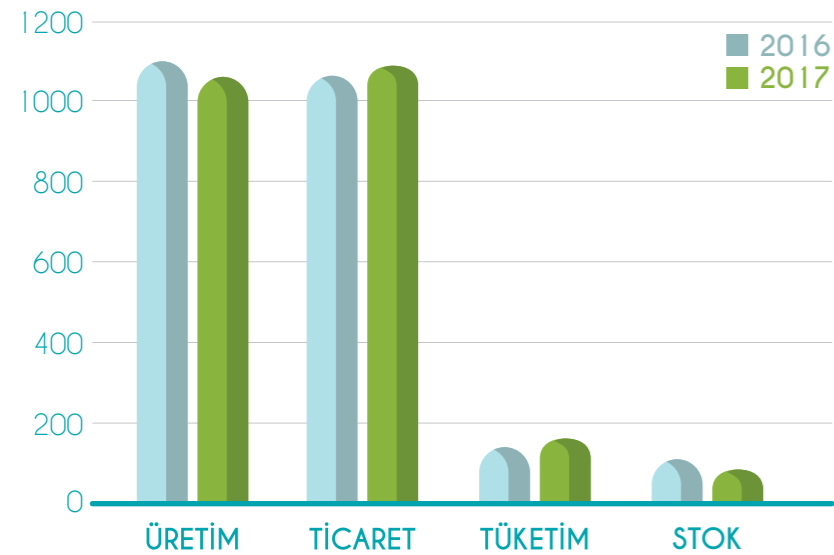
ton seviyesine gerilemiştir. Söz konusu azalış büyük oranda Arjantin ve Brezilya'nın üretimlerinde kuraklığın etkisine bağlı olarak beklenen düşüşten kaynaklanmaktadır.

Tablo 15. Dünya Mısır Verileri (Milyon Ton)

	2013	2014	2015	2016	2017*
Üretim	999	1.027	984	1.088	1.045
Ticaret	951	998	974	1.046	1.074
Tüketim	122	125	136	138	149
Stok	52	58	59	81	73

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Grafik 15. 2016-2017 yılları Dünya Mısır Verileri (Milyon Ton)

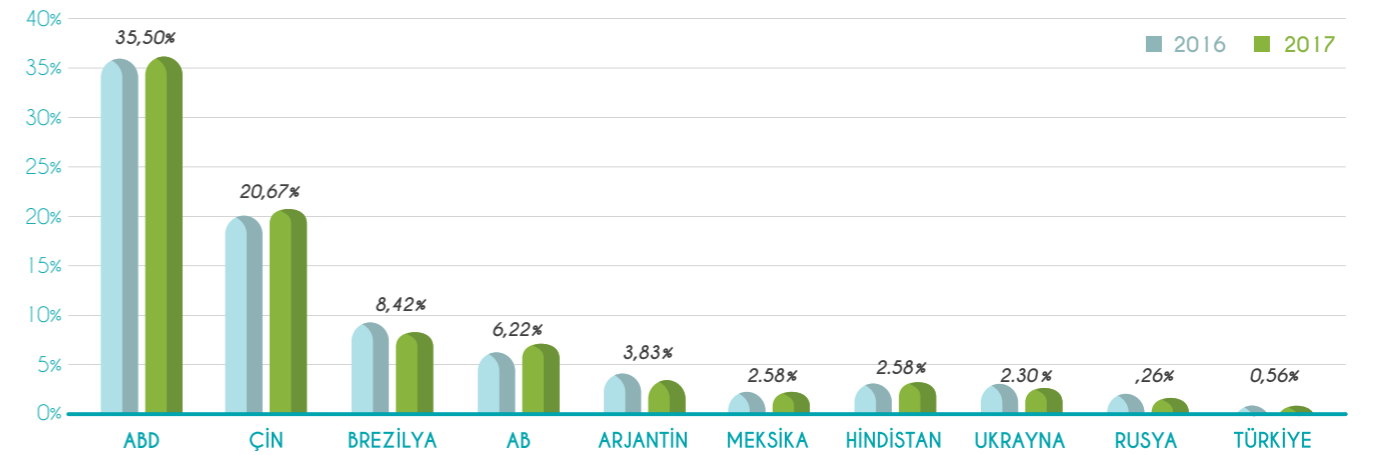
Tablo 16. Dünya Mısır Üretimi ve Başlıca Üretici Ülkeler (Bin Ton)

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
ABD	351	361	346	385	371
Çin	218	216	225	220	216
Brezilya	80	85	67	98	88
AB	64	76	59	63	65
Arjantin	33	34	40	50	40
Meksika	23	25	26	28	27
Hindistan	24	24	23	26	27
Ukrayna	31	28	23	28	24
Rusya	11,6	11,3	13,2	15,3	13,2
Türkiye	5,9	6,0	6,4	6,4	5,9
Dünya	1002	1027	984	1088	1045

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Mısır dünyada hububat ürünleri içerisinde ekim alanı bakımından ikinci, üretim ve verimde ise ilk sırada yer almaktadır. Dünya mısır üretiminin %35,50'si ABD'de, %20,67'i Çin'de ve %8,42'si Brezilya'da yapılmaktadır.

Grafik 16. 2016-2017 yılları Başlıca Mısır Üretimi Yapan Ülkelerin Payları (%)

Tablo 17. Ülkeler Bazında Mısır Verimi (Ton/Ha)

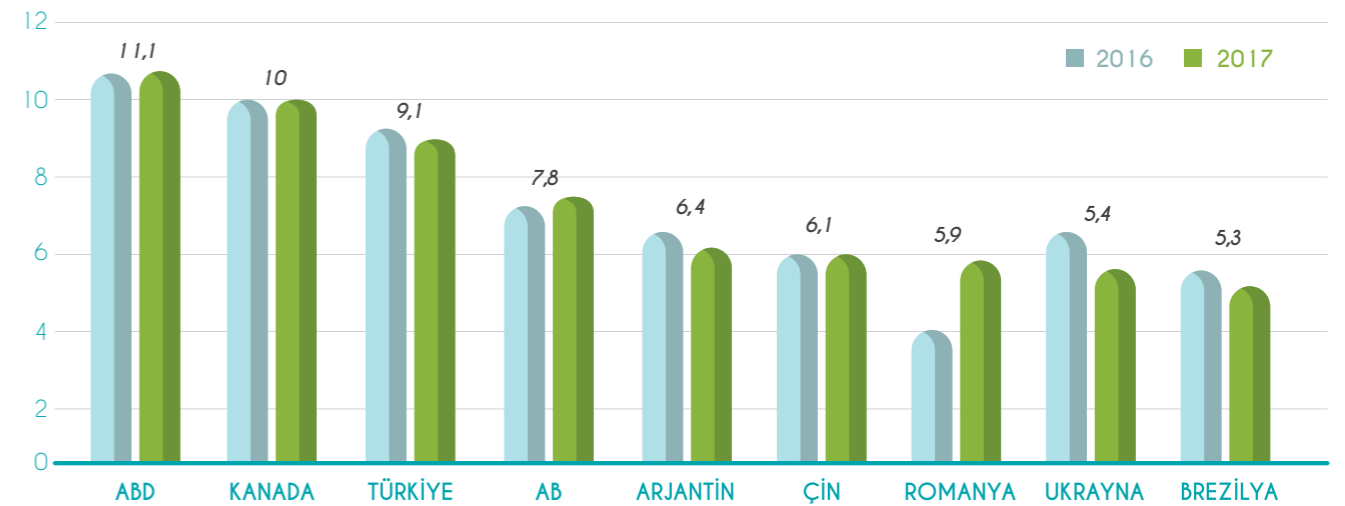
Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
ABD	9,9	10,7	10,6	11,0	11,1
Kanada	9,6	9,4	10,3	10,0	10,0
Türkiye	8,9	9,0	9,3	9,4	9,1
AB	6,5	7,9	6,4	7,4	7,8
Arjantin	6,8	7,3	7,4	7,5	6,4
Çin	6,0	5,8	5,9	6,0	6,1
Romanya	3,9	4,5	3,4	4,1	5,9
Ukrayna	6,4	6,2	5,7	6,6	5,4
Brezilya	5,1	5,4	4,2	5,6	5,3
Dünya	5,4	5,6	5,4	5,8	5,7

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

2017 yılı mısır veriminde bir önceki yıla göre ABD, AB, Çin, Romanya'da artış olduğu görülmektedir. Üretimdeki azalış majör üretici ülkelerin verimlerindeki düşüşten

kaynaklanmaktadır. 2017 yılı sezonunda verim geçen sezona kıyasla Brezilya'da %5, Arjantin'de %14 ve Ukrayna'da %18 azalış göstermiştir.

Grafik 17.2016-2017 yılları Ülkeler Bazında Mısır Verimi Karşılaştırması (Ton/ha)

Tablo 18. Dünya Mısır Tüketimi ve Önemli Tüketici Ülkeler (Milyon Ton)

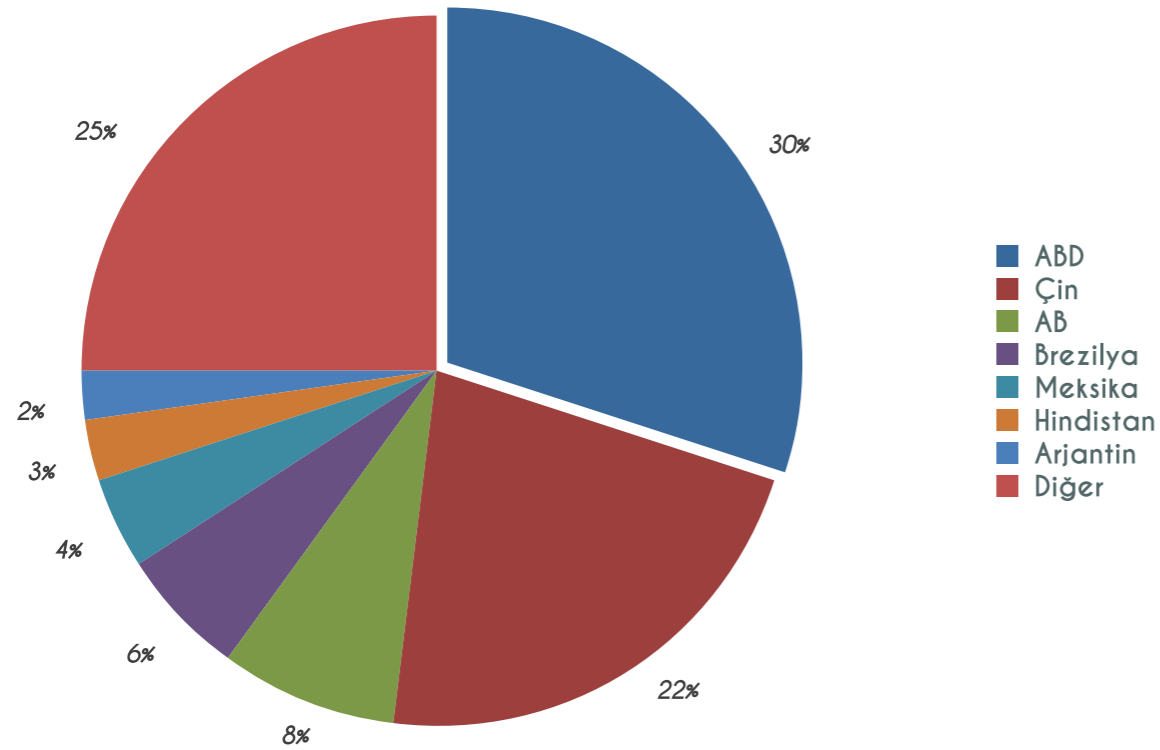
Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
ABD	292,9	301,8	298,8	313,9	320,0
Çin	196,6	203,6	209,6	215,3	231,3
AB	76,3	80,9	70,9	74,5	80,2
Brezilya	54,6	56,1	57,0	62,4	63,3
Meksika	31,7	34,7	37,8	40,6	42,1
Hindistan	19,7	22,5	23,3	24,9	27,0
Arjantin	13,6	15,2	16,3	18,6	19,0
Mısır	12,6	13,7	14,8	15,3	15,7
Japonya	15,2	14,9	15,8	15,0	15,0
Rusya	8,1	8,5	8,6	9,4	8,8
Türkiye	6,5	7,9	7,8	8,1	8,1
Dünya	948,3	997,5	973,6	1.045	1.074

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

TMO 2017 yılı Hububat Sektör Raporuna Göre; "Dünya mısır tüketimi, etanol ve yem talebindeki artışa bağlı olarak son yıllarda rekor seviyelere ulaşmıştır. FAO Gıda Görünüm Raporlarına göre (2009-2017); Gelişmekte olan ülkelerin gelir artışına bağlı olarak son 10 yılda (2008-2017) toplam et talebi %70, kanatlı et talebi %30 artış göstermiştir. Söz konusu artışla mısır ve diğer yem ham maddelerine

yönelik talep artmıştır. Ayrıca küresel ısınma ile mücadele kapsamında karbon salınımının azaltılması amacıyla fosil yakıtların kullanımının sınırlandırılması politikaları birçok ülkenin mevzuatında yer bulmuştur. Dünya genelinde etanol üretim ve tüketimi giderek artmaktadır. IGC verilerine göre etanol üretimi için mısır kullanımı son 5 yılda yaklaşık %20 artış göstererek 157 milyon ton seviyesine yükselmiştir."

Grafik 18. 2017 yılı Dünya Mısır Tüketiminde Önemli Tüketici Ülkelerin Payları (%)

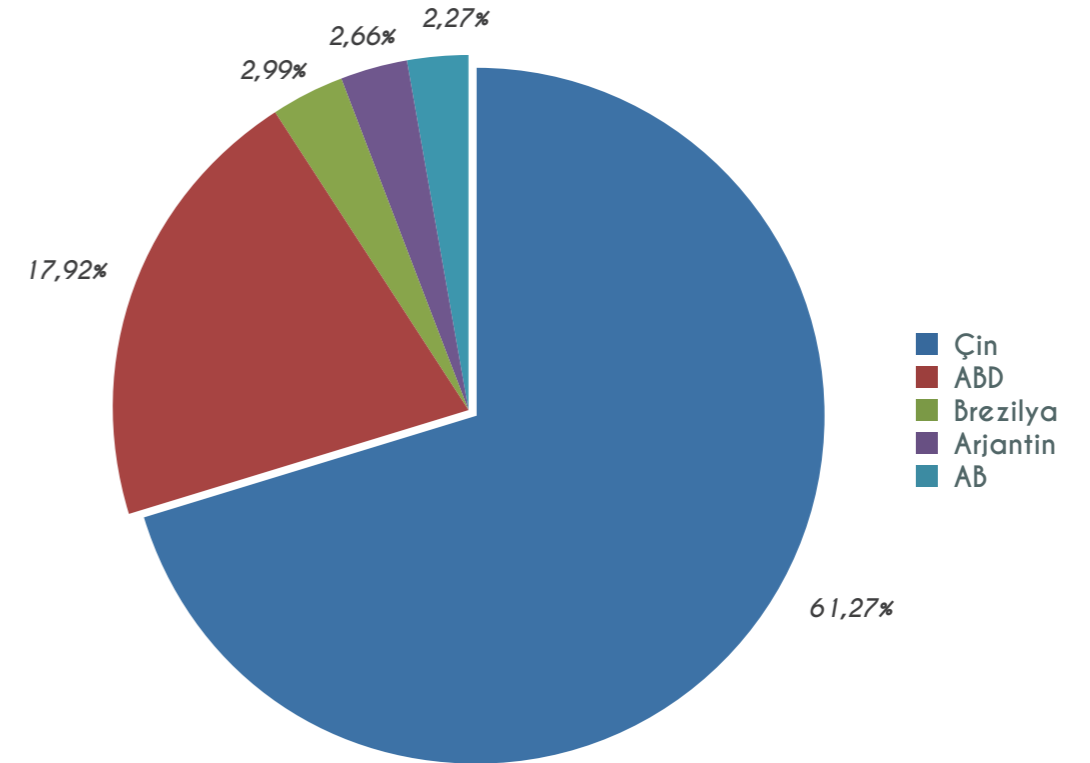
Tablo 19. Ülkeler Bazında Dünya Mısır Stokları (Milyon Ton)

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
Çin	158,5	175,9	194,2	200,8	188,7
ABD	31,3	44,0	44,1	58,2	55,2
Brezilya	13,9	8,4	7,8	12,5	9,2
Arjantin	4,2	3,8	5,7	9,1	8,2
AB	6,6	7,3	7,3	8,7	7,0
Meksika	2,7	4,0	4,7	4,9	4,4
G.Afrika	2,2	2,5	1,7	4,7	3,4
Kanada	1,6	1,4	2,2	1,9	2,3
Hindistan	1,5	2,1	1,2	1,8	1,6
Mısır	2,3	2,3	2,3	1,8	1,6
Vietnam	0,7	0,9	1,3	1,1	1,1
Ukrayna	2,6	2,3	1,0	0,9	0,8
Türkiye	0,9	1,0	1,0	0,7	0,5
Dünya	254	284	295	337	308

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Dünya genelindeki kapanış stokları, arzdaki yükseliş neticesinde son yıllarda düzenli olarak artmıştır. Bu sezon geçen sezona kıyasla üretimdeki azalışa rağmen tüketimin artış göstermesine bağlı olarak kapanış stoklarının azalış göstermesi beklenmektedir. Kapanış stoklarındaki azalışta Çin'in stoklarını eritme çabaları önemli bir etkidir.

Grafik 19. 2017 yılı Başlıca Ülkelerin Mısır Stok Payları (%)

Tablo 20. Dünya Mısır İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler (Milyon Ton)

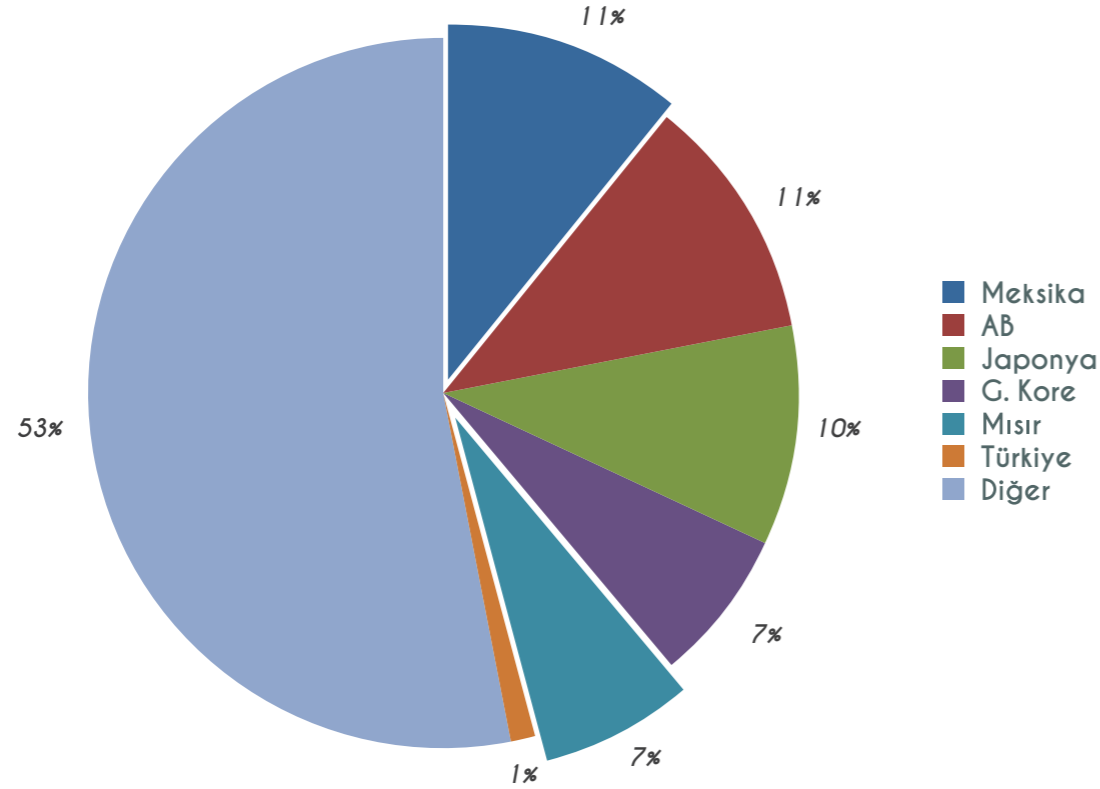
Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
Meksika	9,8	10,8	13,8	14,0	16,2
AB	15,7	8,9	13,7	13,2	15,6
Japonya	15,2	14,2	14,7	15,6	15,3
G.kore	9,2	10,1	9,6	9,1	10,1
Mısır	7,7	7,7	8,5	8,2	10,0
Türkiye	1,3	2,1	1,4	1,3	2,1
Dünya	121,8	125,1	136,3	138,0	148,6

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

Dünya mısır ithalatı içerisinde önemli paya sahip olan Meksika, Japonya ve Güney Kore büyük oranda ABD'den ithalat yapmaktadır. Üretimlerini arttıran Ukrayna ve Rusya, geleneksel olan pazarları Mısır ve Türkiye'nin yanı sıra Japonya

ve Güney Kore'ye de ithalat yapmaktadır. AB ise birlik dışından olan talebini büyük oranda Ukrayna, Brezilya ve ABD'den karşılamaktadır.

Grafik 20. Dünyada Mısır İthalatı Yapan Başlıca Ülkeler ve Payları (%)

Tablo 21. Ülkeler Bazında Dünya Mısır İhracatı (Bin Ton)

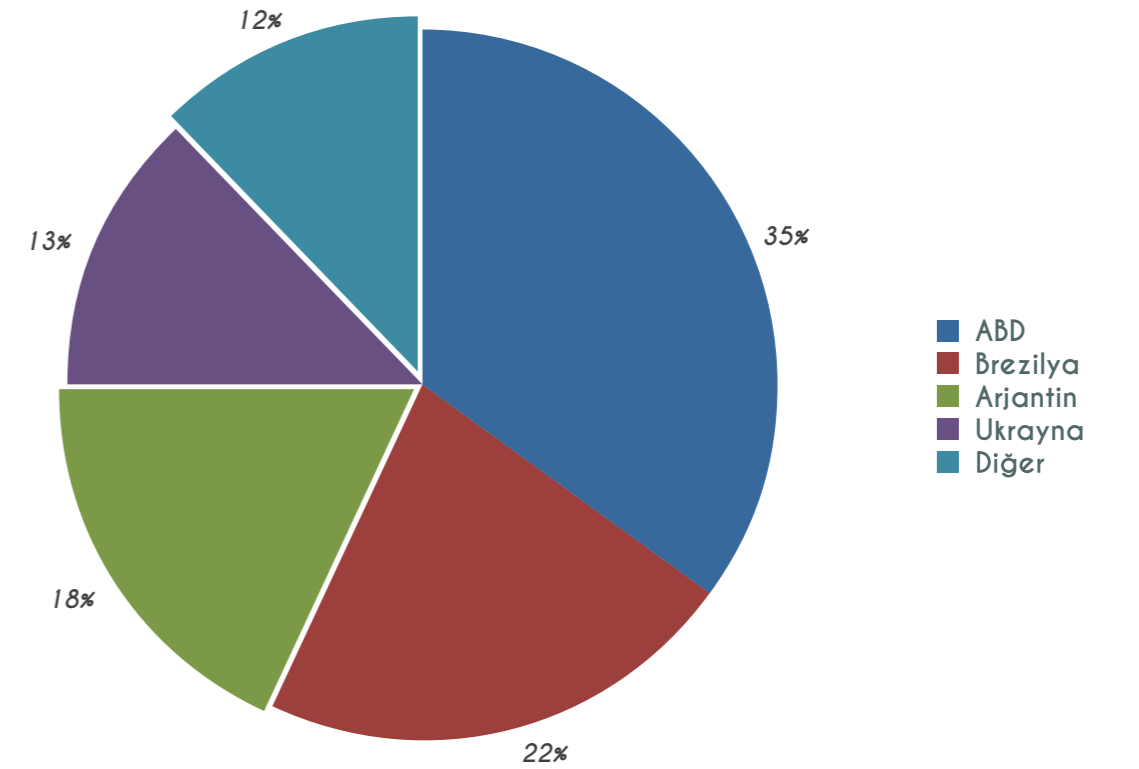
Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017*
ABD	42,8	47,2	45,8	61,9	52,6
Brezilya	23,5	20,6	35,9	12,8	32,6
Arjantin	12,0	19,8	18,6	22,7	27,3
Ukrayna	19,9	18,2	17,3	20,6	18,6
Rusya	4,1	2,9	4,7	5,2	4,8
Dünya	121,8	125,1	136,3	138,0	148,6

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: IGC 2018 (*) Tahmin

2013 yılında 121,8 (bin ton) olan dünya mısır ihracatı her yıl düzenli olarak yükselmiştir. 2017 yılında üretim miktarının

azalmasına rağmen tüketim talebindeki artışa bağlı olarak ihracatın yeni bir rekor seviyesine yükselmesi beklenmektedir.

Grafik 21. Dünyada Mısır İhracatı Yapan Başlıca Ülkelerin Payları (%)

ABD'nin 2017 yılı döneminde dünya mısır ihracatındaki payı önceki sezona kıyasla %10 azalış göstermiştir. Bu azalış, yine önceki sezona kıyasla Brezilya'nın %12, Arjantin'in %2 oranında ihracat payını arttırmış olmasından kaynaklanmaktadır.

Ukrayna'nın üretimindeki düşüşe bağlı olarak ihracattaki payı %2 düşüş göstermiştir. Mısır fiyatları, dünya genelinde üretimin bol olması ve kapanış stoklarının sürekli biçimde artmasına bağlı olarak düşük seyretmektedir.

3. TÜRKİYE'DE DURUM

3.1 | Tarım Alanı

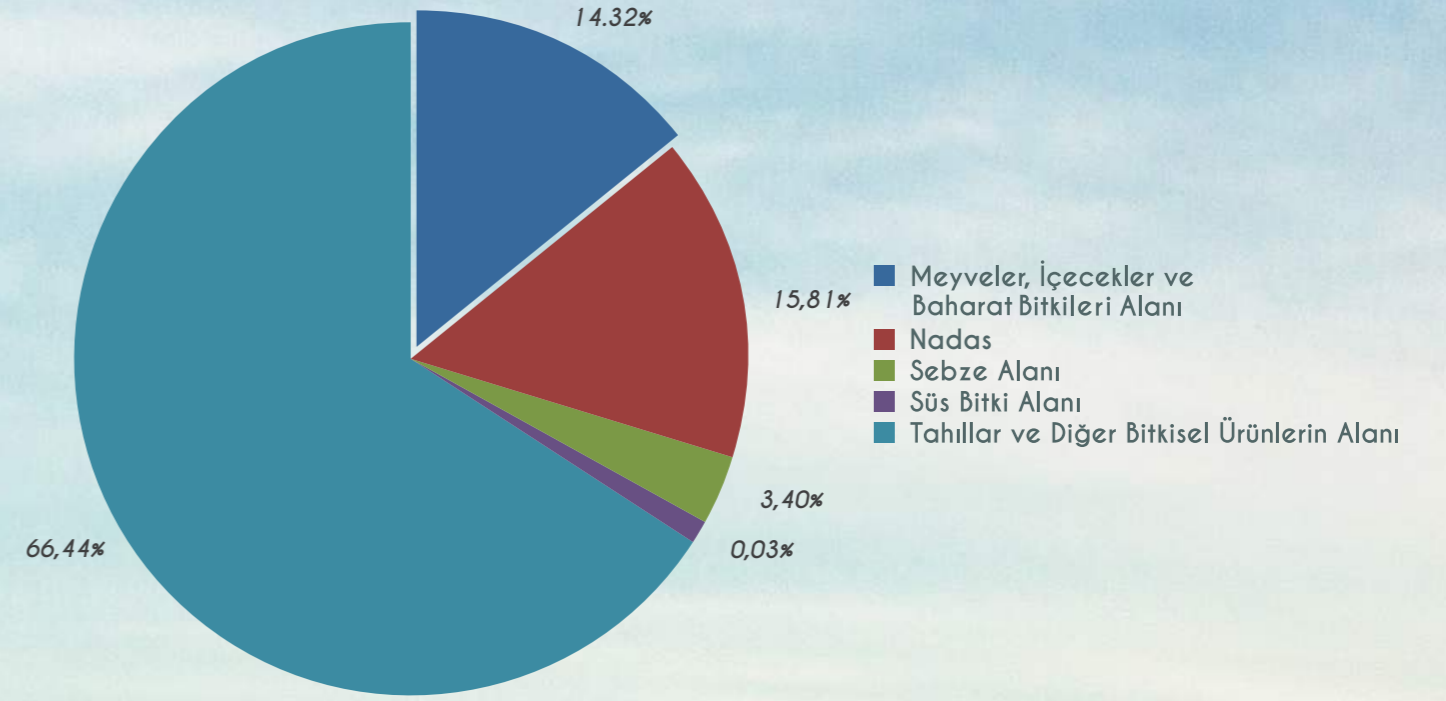
İklim ve Ekolojik özellikleri nedeniyle tarımsal üretim açısından ülkemiz avantajlı konumdadır. 783.562.000 dekar yüzölçümüne sahip ülkemizde 233.850.926,50 dekarı tarım yapılabilir alandan oluşmaktadır. Türkiye yüzölçümünün %29,85'lik bir kısmını kaplamaktadır.

Tablo 22. Türkiye Tarım Alanları (2017)	(Dekar)	%
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı	33.481.004	14,32
Nadas Alanı	36.974.137	15,81
Sebze Alanı	7.982.650	3,40
Süs Bitkileri Alanı	49.934,50	0,03
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı	155.363.201	66,44
TOPLAM	233.850.926,50	%100

TUİK

Türkiye de tarım alanları içerisinde en fazla alan Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler aittir. Tahıllar ve diğer bitkisel ürünler toplam alan içerisinde %66,44'lük (155 milyon dekar) bir kısmı kapsamaktadır. Bu alan içerisinde yaklaşık %71,6'lık (111 milyon dekar) paylık kısımda hububat yer almaktadır.

Grafik 22. Türkiye Tarım Alanları ve Payları

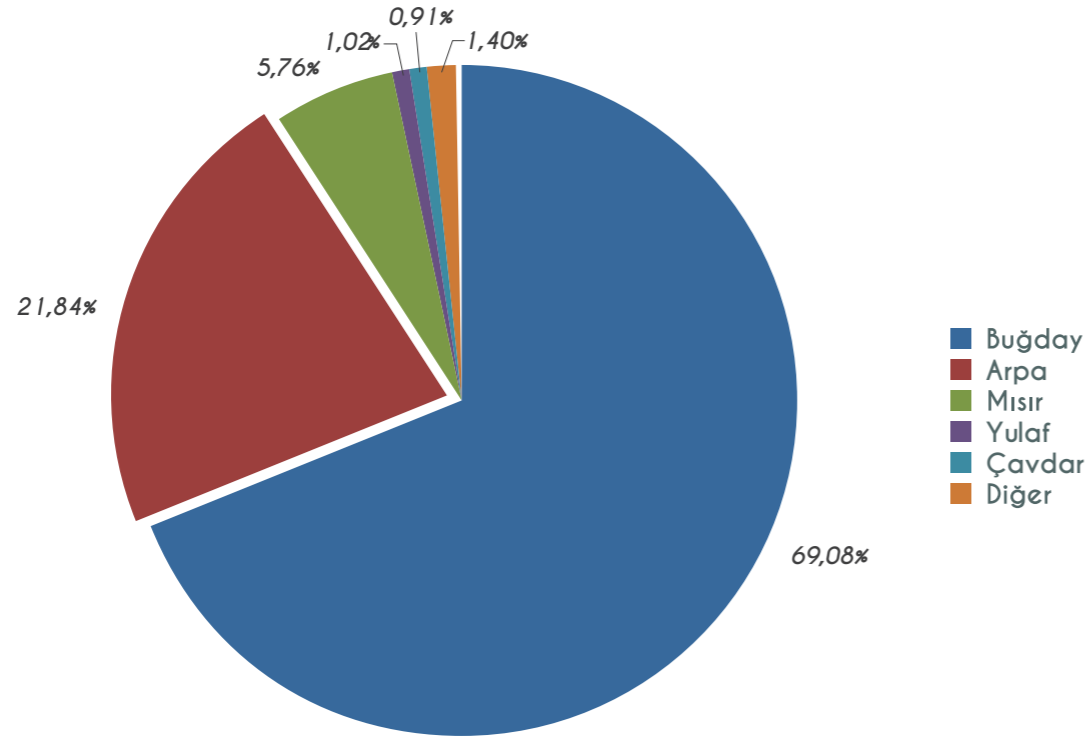

Hububat ekim alanı içerisinde %69,08'lik bir payla buğday ilk sırada yer almakta olup, %21,84'lük payla Arpa 2. sırada ve %5,76'lık payla Mısır 3. sırada yer almaktadır. Sırasıyla %1,02'lik, %0,91'lik ve %1,4'lük payla Yulaf, Çavdar ve Diğer Hububat ürünleri yer almaktadır.

Üretim miktarları 2017 yılında tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde 68 milyon 61 bin ton, sebzelerde 30 milyon 826 bin ton ve meyvelerde 20 milyon 809 bin ton olarak gerçekleşti. Tahıl ürünleri üretim miktarları 2017 yılında bir önceki yıla göre %2,4 oranında artarak 36 milyon 133 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 23. Türkiye Tahıl Ekim Alanları ve Payları

3.2 | Tahıl Üretimi

2017 yılı tahıl üretimine bakıldığında %29,57 ile İç Anadolu Bölgesi ilk sırada yer almakta bunu %18,37 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi 2. sırada ve %16,27 ile Marmara Bölgesi 3. sırada yer almaktadır. Dünya tahıl üretiminin %1,73'ü ülkemizde gerçekleşmektedir.

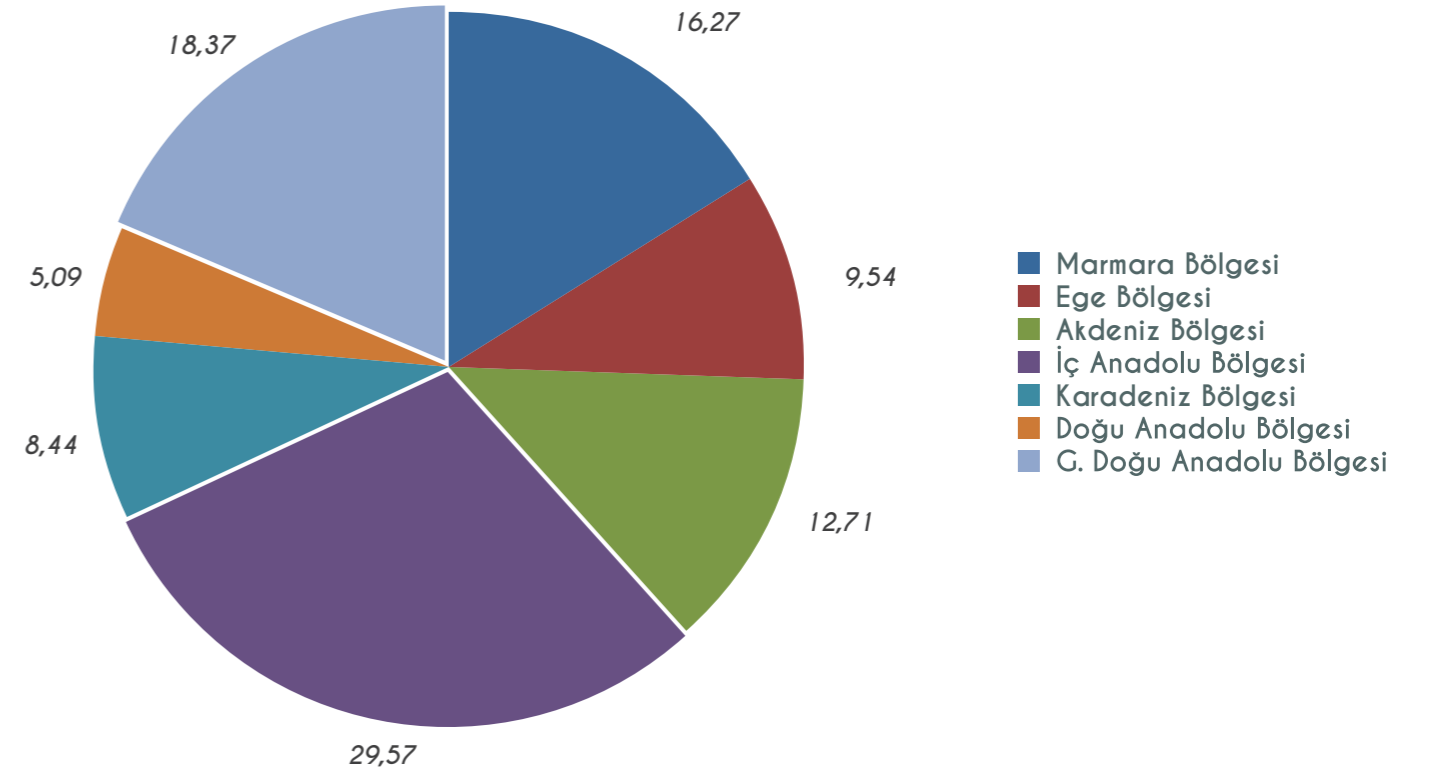

Tablo 23. 2017 yılı Bölgeler Bazında Tahıl Üretimi (Ton)

Bölgeler	Miktar	%
İstanbul	191.335	0,53
Batı Marmara	3.618.426	10,01
Doğu Marmara	2.070.260	5,73
TOPLAM	5.880.021	16,27
Ege Bölgesi	3.448.252	9,54
Akdeniz Bölgesi	4.591.294	12,71
Batı Anadolu	6.150.837	17,02
Orta Anadolu	4.532.626	12,54
TOPLAM	10.683.463	29,57
Batı Karadeniz	2.924.661	8,09
Doğu Karadeniz	123.407	0,34
TOPLAM	3.048.068	8,44
Kuzeydoğu Anadolu	916.998	2,54
Ortadoğu Anadolu	923.419	2,56
TOPLAM	1.840.417	5,09
Güneydoğu Anadolu	6.641.252	18,37
TOPLAM	36.132.767	%100

TUİK

Grafik 24. Bölgelere Göre Tahıl Üretim Oranları

3.3 | Buğday

Geçtiğimiz 5 yılda Buğday ekim alanları 7,6-7,9 milyon dekar arasında, üretimi ise 19,0-22,6 milyon ton arasında değişim göstermiştir.

Tablo 24. Türkiye Buğday Ekilen Alan, Üretim Miktarı ve Verim

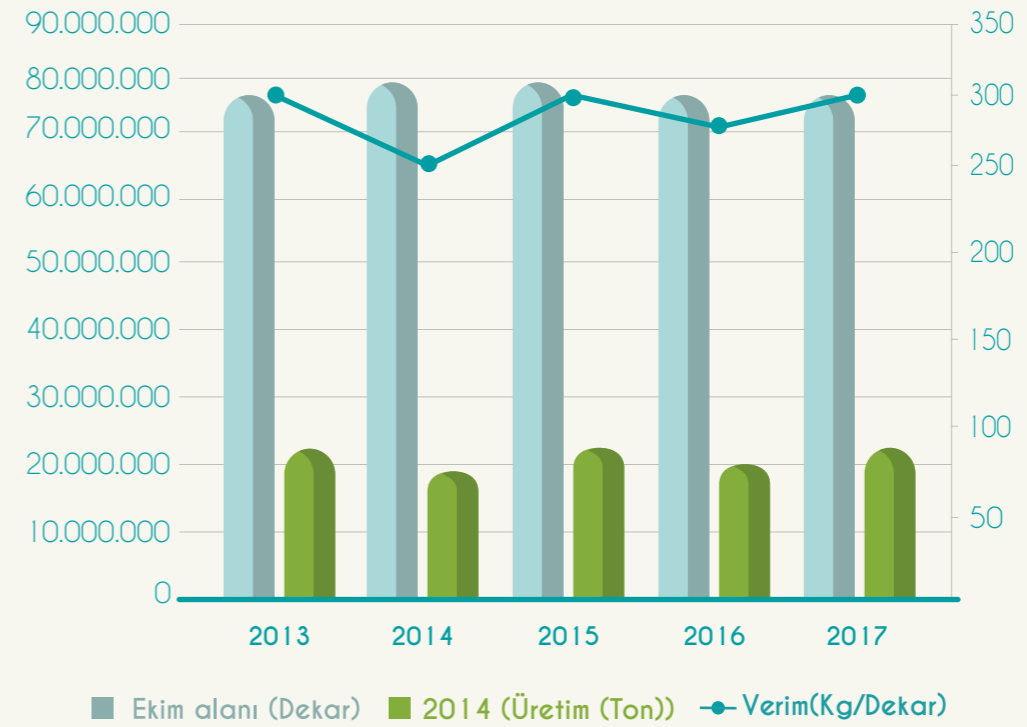
		Ekilen Alan Dekar					
		Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Buğday	Durum Buğdayı		12.786.000	12.824.636	12.737.734	12.386.724	12.369.119
	Buğday		64.940.000	66.367.448	65.931.140	64.332.724	64.319.666
	TOPLAM		77.726.000	79.192.084	78.668.874	76.719.448	76.688.785
	Yeşil Ot		219.157	175.820	146.178	152.695	302.033
		Hasat Edilen Alan Dekar					
		Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Buğday	Durum Buğdayı		12.784.399	12.714.208	12.722.052	12.184.076	12.361.227
	Buğday		64.718.323	65.493.287	65.742.762	63.914.605	64.261.503
	TOPLAM		77.502.722	78.207.495	78.464.814	76.098.681	76.622.730
	Yeşil Ot		219.157	175.820	145.628	152.695	302.033
		Verim Kg/Dekar					
		Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Buğday	Durum Buğdayı		319	260	322	297	316
	Buğday		278	240	281	266	274
	GENEL VERİM		283,69	239,9	287,3	268,5	280,4
	Yeşil Ot		624	636	636	2.036	1.244
		Üretim Miktarı Ton					
		Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Buğday	Durum Buğdayı		4.075.000	3.300.000	4.100.000	3.620.000	3.900.000
	Buğday		17.975.000	15.700.000	18.500.000	16.980.000	17.600.000
	TOPLAM		22.050.000	19.000.000	22.600.000	20.600.000	21.500.000
	Yeşil Ot		136.681	111.867	92.610	310.882	375.585

TÜİK

Daha detaylı incelenecek olursa; Buğday (Yeşil Ot) hariç buğday ekim alanı bir önceki yıla göre 30.663 dekar (%0,41 oranında) azalmıştır. Ekim alanında azalmaya rağmen buğday üretim miktarında, dekar başına veriminde ve hasat edilen alanda bir önceki yıla oranla artış gözlenmiştir. 2017 yılında bir önceki yıla göre hasat edilen alanda 524.049 (%0,68) dekarlık bir artış meydana gelmiştir. Bir önceki yıl

buğday üretimi 900 bin ton (%4,2 oranında) artış göstermiş olup bu artışta durum buğdayının etkisi 280 bin ton (%7,2) düzeyinde olmuştur. Dekar başına düşen verim durum buğdayında bir önceki yıla göre 19 Kg/Dekar (%6,01) ve buğday (durum buğdayı hariç) 8 Kg/Dekar (%2,92) 'lik bir verim artışı gözlenmiştir.

Grafik 25. Türkiye Buğday Üretimi, Ekim Alanı ve Verimi

2017 yılı bölgelere göre buğday ekimine bakıldığında 28,42 (milyon dekar) alan ile İç Anadolu ilk sırada yer almakta ve bunu 11,81 (milyon dekar) ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi takip etmektedir. Türkiye buğday üretiminin %33,7'si İç Anadolu Bölgesinde, %19,20'si ise Güneydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleşmektedir. Dünya buğday üretiminin %2,84'sinin ülkemizde üretildiği görülmektedir. Bölgelere

göre buğday verimine bakıldığında 371 kg/dekar ile en yüksek verimin Marmara bölgesinde olduğu görülmektedir. İç Anadolu Bölgesi ekim alanı ve üretim bakımından ilk sırada yer almasına rağmen verim bakımından bölgeler arasında 5. sırada yer almaktadır. Ekim alanı ve üretim miktarı bakımından 2. sırada yer alan Güneydoğu Anadolu Bölgesi 349 kg/dekar verim ile yine 2. sırada yer almaktadır.

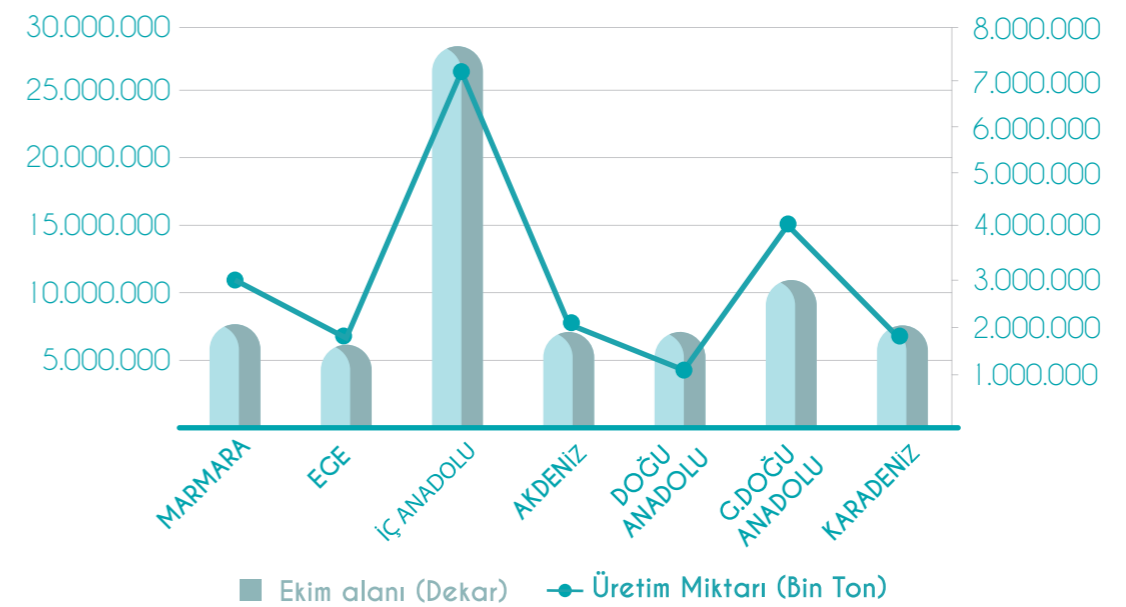
Tablo 25. Buğday Ekim Alanı, Üretimi ve Verimin Bölgelere Göre İncelenmesi

Bölge	Ekilen Alan (dekar)	Hasat edilen Alan (dekar)	Üretim Miktarı (ton)	Verim (kg/dekar)	Ekilen Alan (dekar)	Hasat edilen Alan (dekar)	Üretim Miktarı (ton)	Verim (kg/dekar)
	Durum Buğdayı				Buğday (Durum Buğdayı Hariç)			
Marmara B.	2.574	2.574	574	223	8.377.662	8.376.260	3.109.938	371
Akdeniz B.	1.008.884	1.007.991	311.908	309	6.032.353	6.031.131	1.915.966	318
Ege B.	1.776.576	1.775.801	514.135	289	4.549.643	4.548.399	1.269.614	279
Karadeniz B.	399.335	399.318	96.567	242	7.435.862	7.434.260	1.825.885	246
İç Anadolu	5.176.730	5.170.568	1.467.455	284	23.251.771	23.236.497	5.686.599	245
D. Anadolu	118.232	118.232	21.466	182	6.747.352	6.711.075	1.151.324	171
G.D.Anadolu	3.886.788	3.886.743	1.487.895	383	7.925.023	7.923.881	2.640.674	333
TOPLAM	12.369.119	12.361.227	3.900.000	315	64.319.666	64.261.503	17.600.000	274

BUĞDAY GENEL DURUM				
Bölge Adı	Ekilen ALAN (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Verim (Kg/Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Marmara B.	8.380.236	8.378.834	371,17	3.110.512
Akdeniz B.	7.041.237	7.039.122	316,40	2.227.874
Ege B.	6.326.219	6.324.200	281,96	1.783.749
Karadeniz B.	7.835.197	7.833.578	245,36	1.922.452
İç Anadolu	28.428.501	28.407.065	251,65	7.154.054
D. Anadolu	6.865.584	6.829.307	170,82	1.172.790
G.D.Anadolu	11.811.811	11.810.624	349,53	4.128.569
TOPLAM	76.688.785	76.622.730	280,35	21.500.000

TUİK

Grafik 26. 2017 yılı Bölgelere Göre Buğday Ekim Alanı ve Üretimi

Tablo 26. Türkiye Buğday İhracat ve İthalat Miktarları

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)
2013	275.132	79.317	288	4.053.001	1.289.235	318
2014	68.572	35.356	516	5.285.243	1.545.853	292
2015	68.798	32.394	471	4.349.820	1.103.420	254
2016	26.503	11.439	432	4.225.784	892.409	211
2017	42.581	15.030	353	4.990.864	1.043.330	209

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: TÜİK

Geçtiğimiz son 5 yılda ihracat miktarına bakıldığında azalma görülmekte olup 2017 yılında bir önceki yıla oranla %60,7 oranında bir artış görülmüştür. 2017 yılı ihracat miktarı 42 bin 581 ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat miktarına bakıldığında ise 4,0-5,2 milyon ton arasında değişim gösterdiği görülmektedir. 2017 yılında bir önceki yıla oranla ithalat miktarında %18'lik bir artış gözlenmiştir ve 4.990.864 ton buğday ithalatı yapılmıştır. Olumsuz hava koşullarının, üretim ve kaliteyi etkilemesine bağlı olarak talepleri yeterli bir şekilde karşılayamaması sonucu ithalat miktarındaki artışlar gözlenmektedir. Bunun yanı sıra en temel neden ise unlu mamüllerin ihracatının giderek artmasıdır.

3.4 | Arpa

Geçtiğimiz 5 yılda Arpa ekim alanları 24,2-27,8 milyon dekar arasında, üretimi ise 6,3-8,0 milyon ton arasında değişim göstermiştir. Arpa üretimi %6 oranında artarak 7 milyon 100 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 27. Türkiye Arpa Ekilen Alan, Üretim Miktarı ve Verim

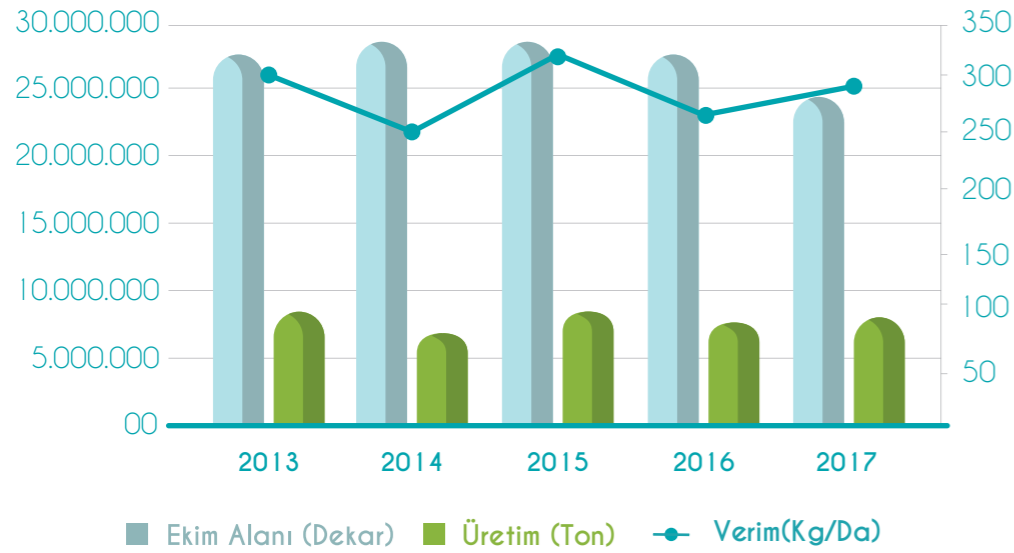
Arpa	Ekilen Alan Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Biralık		1.784.600	1.796.991	1.806.444	1.420.981	1.352.428
Diğer		25.420.500	26.075.982	26.029.386	25.979.540	22.894.944
TOPLAM		27.205.100	27.872.973	27.835.830	27.400.521	24.247.372
Yeşil Ot		23.548	35.100	33.778	37.590	149.419
Arpa	Hasat Edilen Alan Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Biralık		1.784.600	1.703.722	1.796.477	1.296.643	1.348.928
Diğer		25.390.996	25.485.773	25.950.782	25.703.586	22.834.194
TOPLAM		27.175.596	27.189.495	27.747.259	27.000.229	24.183.122
Yeşil Ot		23.548	34.900	33.428	37.590	149.419
Arpa	Verim Kg/Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Biralık		314	282	345	301	297
Diğer		289	228	284	245	293
Genel Verim		290,39	226,03	287,4	244,52	292,82
Yeşil Ot		1.342	1.454	1.396	1.841	1.881
Arpa	Üretim Miktarı Ton					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Biralık		560.000	481.000	620.000	390.000	400.000
Diğer		7.340.000	5.819.000	7.380.000	6.310.000	6.700.000
TOPLAM		7.900.000	6.300.000	8.000.000	6.700.000	7.100.000
Yeşil Ot		31.596	50.752	46.649	69.199	281.063

TÜİK

Geçtiğimiz 5 yıl içerisinde Arpa Ekilişi, üretimi ve verimi artış ve azalışların olduğu dalgalı bir seyir izlemiştir. Arpa (Yeşil Ot) hariç, arpa ekim alanında bir önceki yıla göre %0,12 oranında bir azalma görülmüştür. Ekim alanında azalmaya rağmen

verim artışına bağlı olarak arpa üretim miktarında, %5,97'lik bir artış gözlenmiştir. Dekar başına düşen verim bir önceki yıla göre 48,30 Kg/Dekar (%19,75) 'lık bir verim artışı gözlenmiştir.

Grafik 27. Türkiye Arpa Üretimi, Ekim Alanı ve Verimi

Tablo 28. 2017 yılı Bölgeler bazında Arpa Üretimi ve Ekim Alanı

Bölge Adı	Ekilen Alan (dekar)	Hasat edilen Alan (dekar)	Üretim Miktarı (ton)	Verim (kg/dekar) Ortalama
Marmara B.	908.568	907.994	363.446	388
Akdeniz B.	1.514.758	1.512.772	388.967	261
Ege B.	2.963.136	2.933.744	922.932	317
Karadeniz B.	1.727.346	1.726.989	493.511	231
İç Anadolu B.	10.971.886	10.949.360	3.286.977	292,3
Doğu Anadolu B.	2.566.702	2.557.222	546.466	201
Güneydoğu Anadolu B.	3.594.976	3.594.041	1.097.701	312,9
TOPLAM	24.247.372	24.183.122	7.100.000	292,82

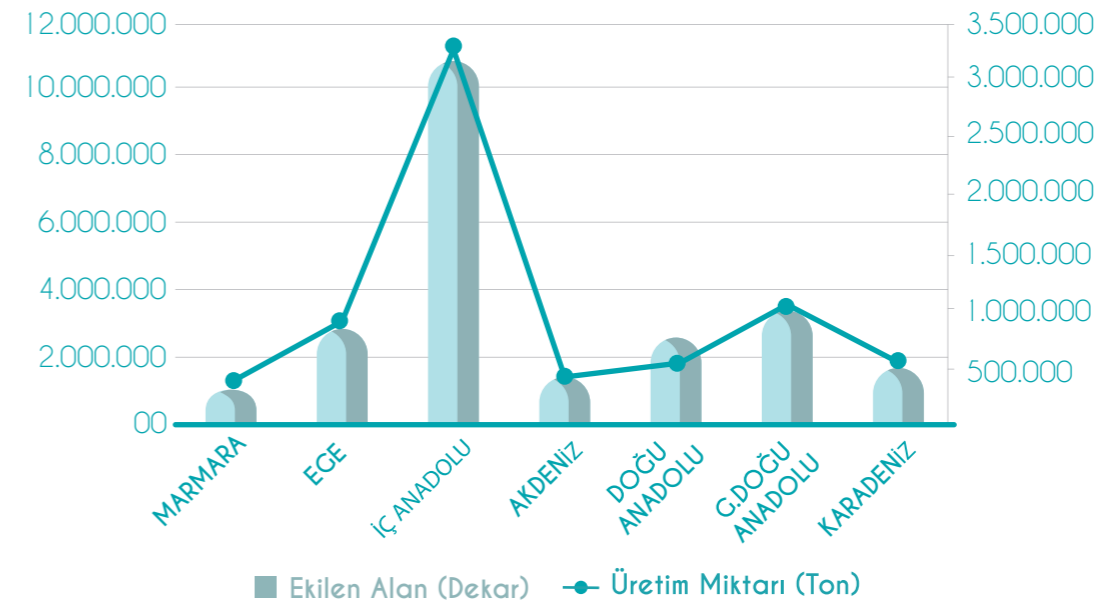
TUİK

2017 yılı bölgelere göre arpa ekimine bakıldığında 10,97 (milyon dekar) alan ile İç Anadolu ilk sırada yer almakta ve bunu 3,59 (milyon dekar) ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi takip etmektedir. Türkiye arpa üretiminin %46,30'u İç Anadolu Bölgesinde, %15,46'sı ise Güneydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleşmektedir. Dünya arpa üretiminin %4,89'unun ülkemizde üretildiği görülmektedir. Bölgelere göre arpa verimine bakıldığında 400 kg/dekar ile en yüksek verimin yine Marmara bölgesinde olduğu görülmektedir. İç Anadolu Bölgesi

ekim alanı ve üretim bakımından ilk sırada yer almasına rağmen verim bakımından bölgeler arasında 4. sırada yer almaktadır. Ekim alanı ve üretim miktarı bakımından 2. sırada yer alan Güneydoğu Anadolu Bölgesi 305,3 kg/dekar verim ile Marmara, Ege bölgesinden sonra gelerek 3. sırada yer almaktadır. 2017 yılı dünya arpa verimi (307 kg/dekar) ile kıyaslama yapıldığında ülkemiz arpa verimi (292,82 kg/dekar), 14,18 kg/dekar dünya ortalamasının altında kalmaktadır.

Grafik 28. 2017 yılı Bölgeler Bazında Arpa Üretimi ve Ekim Alanı

Tablo 29. Türkiye Arpa İhracat ve İthalat Miktarları

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)
2013	110	54	491	256.812	85.782	334
2014	13.998	6.412	458	675.994	164.189	243
2015	134	55	411	199.597	48.081	241
2016	5.573	1.399	251	39.994	9.807	245
2017	8.646	1.596	185	384.109	72.391	188

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: TUİK

Geçtiğimiz son 5 yılda ihracat miktarına bakıldığında en yüksek miktarın 2014 yılında 13.998 ton olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2017 yılında bir önceki yıla kıyasla Arpa ihracatı %55,14 oranında bir artış göstermiştir ve 8.646 ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat miktarına bakıldığında ise 2014 yılında %163,2 oranında artış gösteren ithalat miktarı 2015 yılında

%70,5 oranında azalış göstermiştir. Bu azalış 2016 yılında da devam etmiş olup %79,96 oranında gerçekleşmiştir ve 39.994 ile en düşük seviyeyi görmüştür. 2017 yılında ise %860'lık bir artış gerçekleşerek 384.109 ton arpa ithalatı gerçekleştirilmiştir.

3.5 | Yulaf

Geçtiğimiz 5 yılda Yulaf ekim alanları 0,92-1,1 milyon dekar arasında, üretimi ise 1,08-1,75 milyon ton arasında değişim göstermiştir.

Tablo 30. Türkiye Yulaf Ekilen Alan, Üretim Miktarı ve Verim

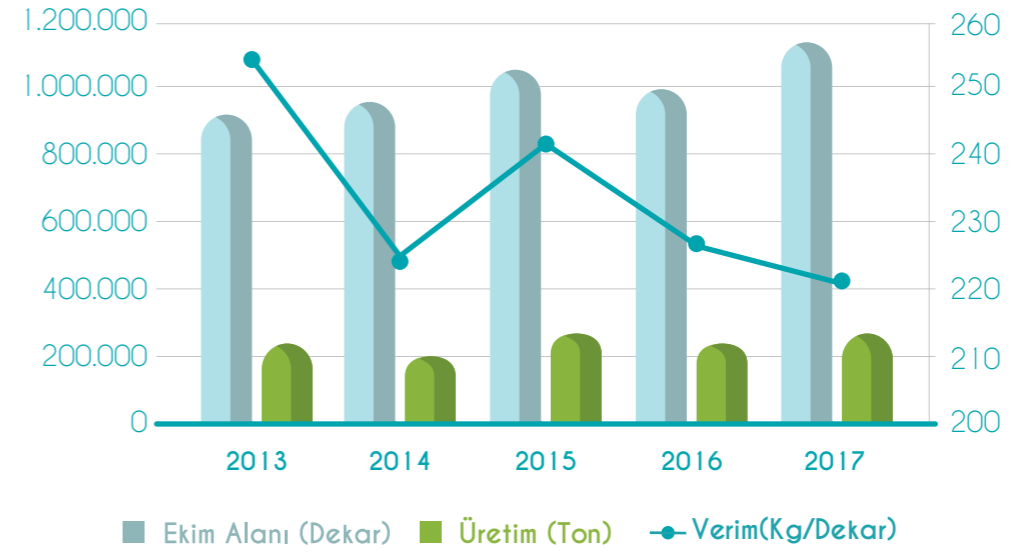
Yulaf	Ekilen Alan Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
	Yulaf	925.490	938.621	1.034.570	994.379	1.128.796
Yeşil Ot	803.644	826.282	825.890	867.895	1.063.555	
Yulaf	Hasat Edilen Alan Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
	Yulaf	924.563	936.057	1.034.486	993.809	1.128.553
Yeşil Ot	799.414	825.031	824.743	867.247	1.063.092	
Yulaf	Verim Kg/Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
	Yulaf	254	224	242	226	221,5
Yeşil Ot	1.361	1.402	1.431	1.787	1.651	
Yulaf	Üretim Miktarı Ton					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
	Yulaf	235.000	210.000	250.000	225.000	250.000
Yeşil Ot	1.088.168	1.156.553	1.180.294	1.549.846	1.755.323	

TUİK

Yulaf (Yeşil Ot) hariç yulaf ekim alanı bir önceki yıla göre 134.417 dekar (%13,52 oranında) artmıştır. Ekim alanında artışla birlikte üretim miktarında %11,1 oranında bir artış olduğu görülmüştür. Üretim miktarındaki artışa rağmen arpa verim miktarında bir önceki yıla oranla %1,77 azalma olduğu görülmektedir.

Grafik 29. Türkiye Yulaf Üretimi, Ekim Alanı, ve Verimi

2017 yılı bölgelere göre yulaf ekimine bakıldığında 560,5 (bin dekar) dekar alan ile İç Anadolu ilk sırada yer almakta ve bunu 250,4 (bin dekar) ile Marmara Bölgesi takip etmektedir. Türkiye yulaf üretiminin %43,2'si İç Anadolu Bölgesinde, %26,94'ü ise Marmara Bölgesinde gerçekleşmektedir. Dünya yulaf üretiminin %1,12'inin ülkemizde üretildiği görülmektedir.

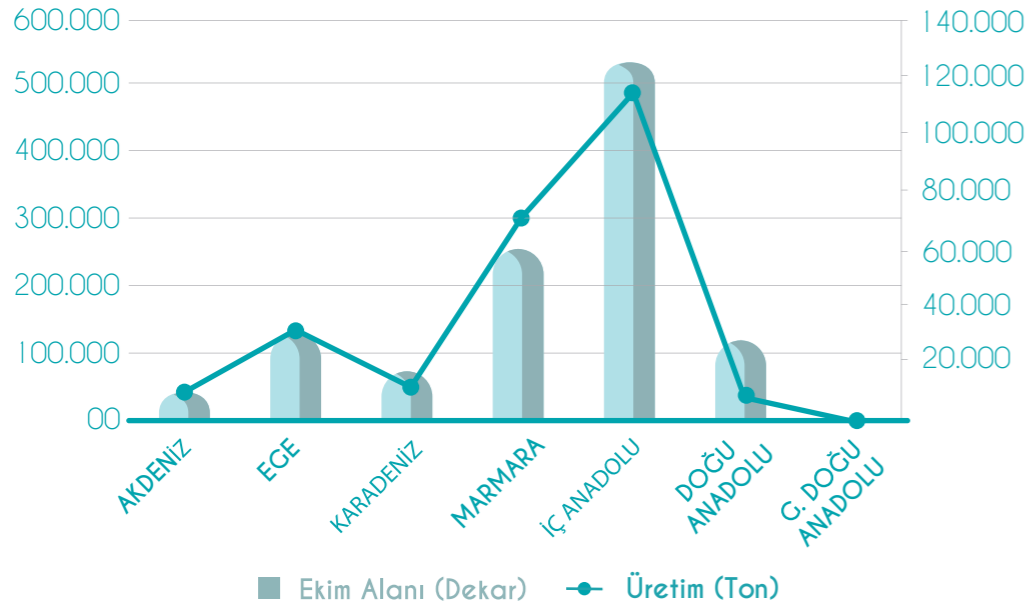
Bölgelere göre yulaf verimine bakıldığında 284,96 kg/dekar ile en yüksek verimin Marmara bölgesinde, bunu 257,68kg/dekar ile Karadeniz Bölgesinin takip ettiği görülmektedir. İç Anadolu Bölgesi ekim alanı ve üretim bakımından ilk sırada yer almasına rağmen verim bakımından bölgeler arasında 203,97 kg/dekar ile 5. sırada yer almaktadır.

Tablo 31. 2017 yılı Bölgeler bazında Yulaf Üretimi ve Ekim Alanı

Bölge Adı	Ekilen Alan (dekar)	Hasat edilen Alan (dekar)	Üretim Miktarı (ton)	Verim (kg/dekar) Ortalama
Marmara B.	250.437	250.437	71.364	284,96
Akdeniz B.	44.439	44.439	10.094	227,14
Ege B.	118.809	118.809	27.690	233,06
Karadeniz B.	76.243	76.243	13.489	257,68
İç Anadolu B.	526.627	526.627	114.735	217,87
Doğu Anadolu B.	112.241	111.998	12.628	148,15
Güneydoğu Anadolu B.	-	-	-	-
TOPLAM	1.128.796	1.128.553	250.000	221,5

TUİK

Grafik 30. 2017 yılı Bölgeler Bazında Yulaf Üretimi ve Ekim Alanı

Tablo 32. Türkiye Yulaf İthalat ve İhracat Miktarları

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)
2013	6	5	800	0,2	0,3	1.352
2014	25	15	610	10	27	2.665
2015	5	2	340	3.086	674	218
2016	1,1	4,1	3.665	7,5	7,3	971
2017	77	35	458	26	36	1.375

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: TÜİK

Geçtiğimiz son 5 yılın ihracat miktarlarına bakıldığında 2017 yılında 77 ton ile en yüksek seviyeyi görmüştür. İthalat miktarına bakıldığında ise en yüksek ithalat miktarı 3.086 ton ile 2015 yılında gerçekleşmiştir.

3.6 | Çavdar

Geçtiğimiz yıl çavdar ekim alanı bir önceki yıla göre %11,82 oranında azalma göstermiş olup 1,01- 1,38 milyon dekar arasında değişim göstermiştir. Ekim alanındaki azalmaya

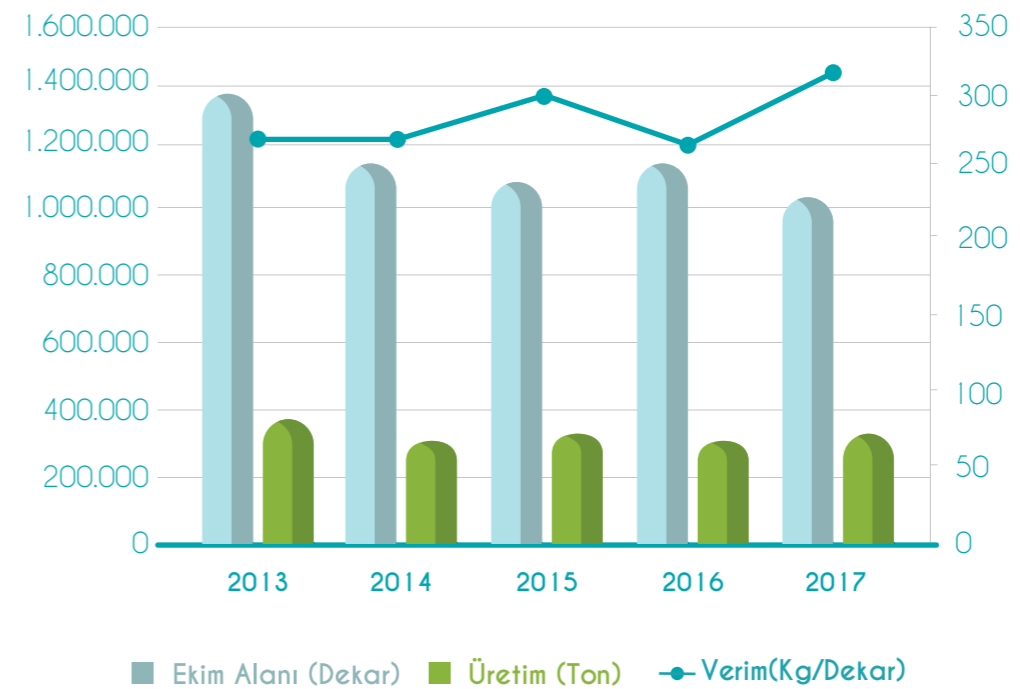
rağmen çavdar üretimi ise %6,7 oranında artarak 320 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz 5 yıl içerisinde çavdar verimi 2017 yılında 317 kg/dekar ile rekor seviyeye ulaşmıştır.

Tablo 33. Türkiye Çavdar Ekilen Alan, Üretim Miktarı ve Verim

Çavdar	Ekilen Alan Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
	Yulaf	1.381.656	1.150.800	1.123.129	1.146.493	1.010.923
Yeşil Ot	6.792	9.866	7.652	5.740	14.810	
Çavdar	Hasat Edilen Alan Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
	Yulaf	1.375.447	1.131.764	1.119.689	1.140.156	1.010.109
Yeşil Ot	6.792	9.866	7.652	5.740	14.655	
Çavdar	Verim Kg/Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
	Yulaf	265	265	295	263	317
Yeşil Ot	416	727	838	1.543	1.646	
Çavdar	Üretim Miktarı Ton					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
	Yulaf	365.000	300.000	330.000	300.000	320.000
Yeşil Ot	2.828	7.177	6.411	8.857	24.124	

TÜİK

Grafik 31. Türkiye Çavdar Üretimi, Ekim Alanı ve Verimi

2017 yılı bölgelere göre çavdar ekimine bakıldığında 624,8 (bin dekar) dekar alan ile İç Anadolu ilk sırada yer almakta ve bunu 124,3 (bin dekar) ile Marmara Bölgesi takip etmektedir. Türkiye çavdar üretiminin %62,38'i İç Anadolu Bölgesinde, %14,55'i ise Marmara Bölgesinde gerçekleşmektedir. Dünya çavdar

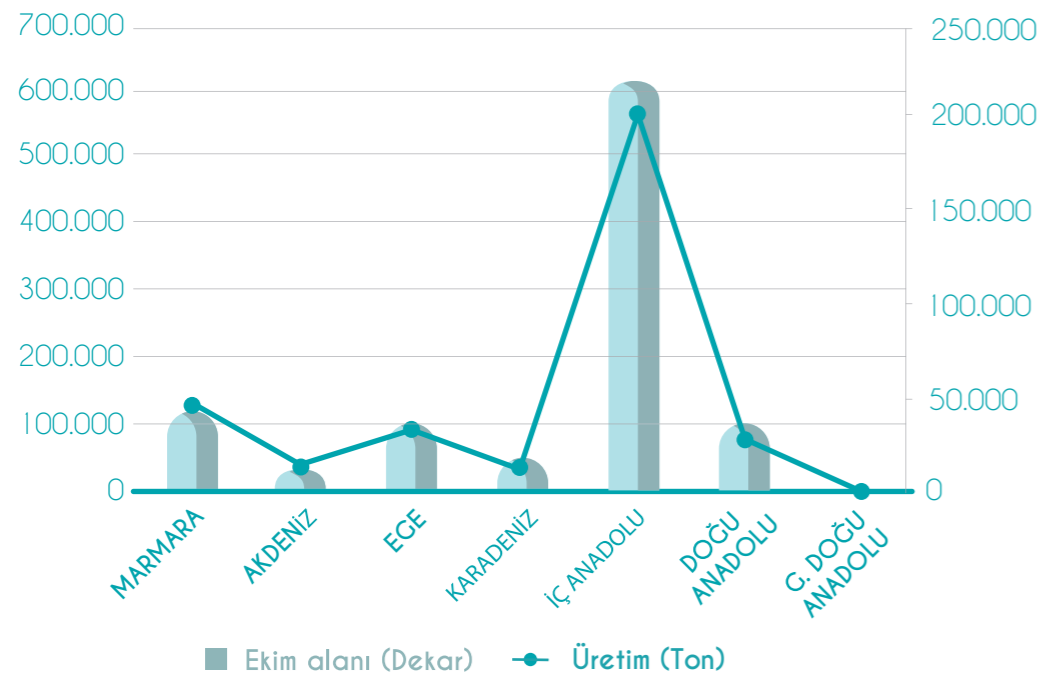
üretiminin %2,47'inin ülkemizde üretildiği görülmektedir. Bölgelere göre çavdar verimine bakıldığında 442 kg/dekar ile en yüksek verimin Marmara bölgesinde olduğu ve bunu 331 kg/dekar ile İç Anadolu Bölgesinin takip ettiği görülmektedir.

Tablo 34. Bölgeler göre Çavdar Ekim Alanı ve Üretimi

Bölge Adı	Ekilen Alan (dekar)	Hasat edilen Alan (dekar)	Üretim Miktarı (ton)	Verim (kg/dekar) Ortalama
Marmara B.	124.288	124.288	46.557	442
Akdeniz B.	26.221	26.221	9.375	223
Ege B.	95.558	95.548	30.817	310
Karadeniz B.	43.806	43.809	9.196	267
İç Anadolu B.	624.856	624.056	199.622	331
Doğu Anadolu B.	96.184	96.183	24.431	211
Güneydoğu Anadolu B.	10	10	2	200
TOPLAM	1.010.923	1.010.115	320.000	316,54

TUİK

Grafik 32. 2017 yılı Bölgeler Bazında Çavdar Üretimi ve Ekim Alanı

3.7 | Mısır

Geçtiğimiz yıl mısır ekim alanı bir önceki yıla göre %6,02 oranında azalma göstermiş olup 6,3- 6,8 milyon dekar arasında değişim göstermiştir. Geçtiğimiz 5 yıl içerisinde dane mısır ekim alanı genelde düşen bir seyir izlemiş olup bunun aksine silajlık mısır ekim alanında sürekli bir artış olduğu gözlenmiştir. 2017 yılında, geçtiğimiz 5 yıla oranla silajlık mısır ekim alanı %22,16 oranında artış göstermiştir. Silajlık mısır ekim alanı ve veriminde meydana gelen artışa bağlı olarak üretim miktarında da geçtiğimiz 5 yıl içerisinde sürekli bir artış gözlenmiştir ve 2017 yılı verimi 4.885 kg/dekar olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılında, bir önceki yıla göre ekim alanı ve verimde azalmaya bağlı olarak üretim miktarında da %7,81 oranında bir azalma gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz ilk 4 yıl mısır veriminde artış gözlenirken 2017 yılında 925 kg/dekar olarak gerçekleşerek önceki yıla göre %1,8 oranında bir azalma meydana gelmiştir.

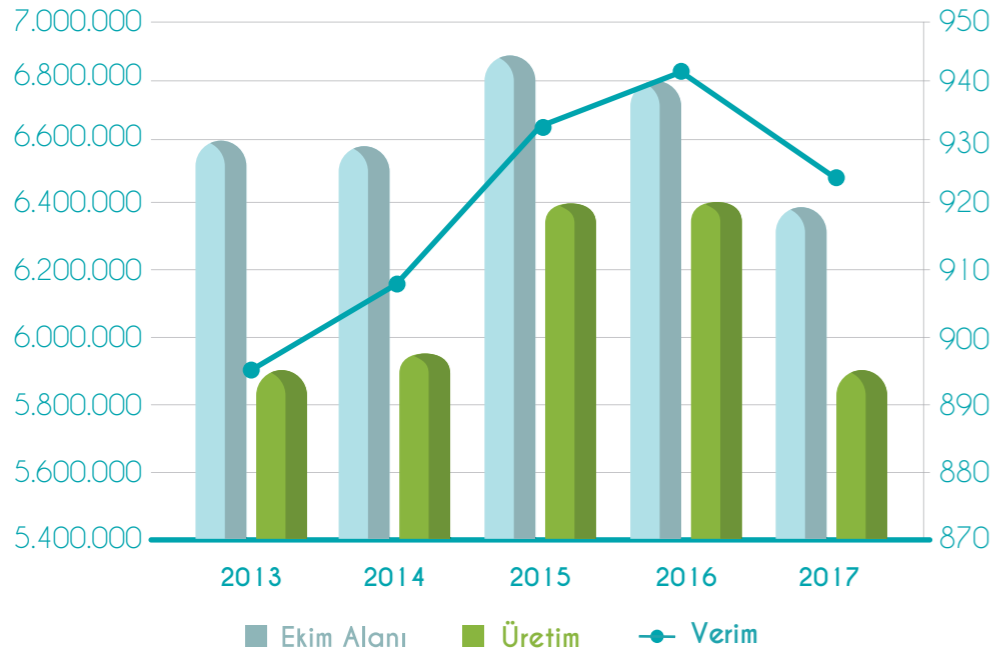

Tablo 35. Türkiye Mısır Ekilen Alan, Üretim Miktarı ve Verim

Mısır	Ekilen Alan Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Mısır		6.599.980	6.586.450	6.881.699	6.800.192	6.390.844
Yeşil Ot		142.068	133.616	125.821	119.485	116.391
Silaj		3.885.092	4.015.913	4.105.412	4.138.268	4.745.905
Mısır	Hasat Edilen Alan Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Mısır		6.592.221	6.556.627	6.861.686	6.795.370	6.377.264
Yeşil Ot		141.658	133.201	125.289	119.104	116.341
Silaj		3.881.647	4.009.649	4.099.931	4.136.746	4.739.615
Mısır	Verim Kg/Dekar					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Mısır		895	907	933	942	923
Yeşil Ot		1.831	1.889	1.879	1.937	1.899
Silaj		4.595	4.630	4.801	4.868	4.885
Mısır	Üretim Miktarı Ton					
	Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
Mısır		5.900.000	5.950.000	6.400.000	6.400.000	5.900.000
Yeşil Ot		259.335	251.645	235.405	230.645	220.884
Silaj		17.835.115	18.563.390	19.684.599	20.139.033	23.152.841

TUİK

Grafik 33. Türkiye Mısır Üretimi, Ekim Alanı ve Verimi

2017 yılı bölgelere göre mısır ekimine bakıldığında 1.866.909 dekar alan ile Akdeniz Bölgesi ilk sırada yer almakta ve bunu 1.459.065 dekar ile G.doğu Anadolu Bölgesi ve 1.107.041 dekar alan ile İç Anadolu Bölgesi takip etmektedir. Türkiye mısır üretiminin %32,38'i Akdeniz Bölgesinde ve %23,40'ı Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ve %19,33'ü İç Anadolu Bölgesinde gerçekleşmektedir. Dünya mısır üretiminin %0,56'sının ülkemizde üretildiği görülmektedir. Bölgelere göre mısır verimine bakıldığında 930 kg/dekar ile G.Doğu Anadolu Bölgesi ilk sırada ve 797 kg/ton ile Akdeniz bölgesi 2.sırada yer almaktadır.

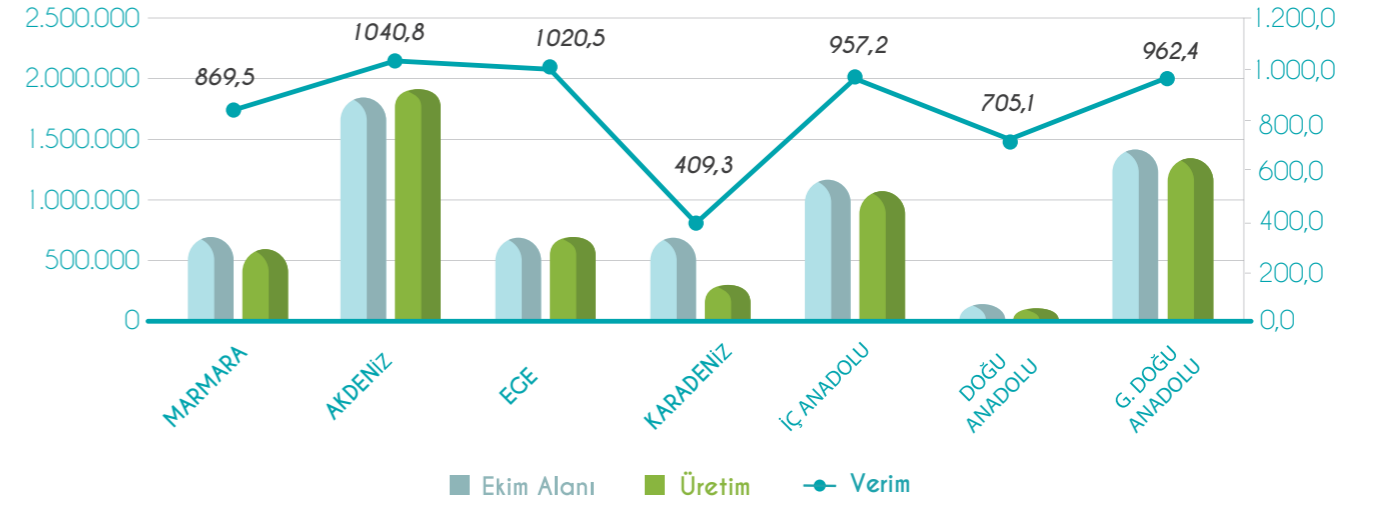

Tablo 36. 2017 yılı Bölgelere Göre Mısır Ekim Alanı ve Üretimi

Bölge Adı	Ekilen Alan (dekar)	Hasat edilen Alan (dekar)	Üretim Miktarı (ton)	Verim (kg/dekar) Ortalama
Marmara B.	638.541	628.667	555.180	869,5
Akdeniz B.	1.866.909	1.866.448	1.942.990	1040,8
Ege B.	630.914	630.730	643.874	1020,54
Karadeniz B.	646.290	645.990	264.552	409,34
İç Anadolu B.	1.107.041	1.107.041	1.059.606	957,2
Doğu Anadolu B.	42.084	39.324	29.673	705,1
Güneydoğu Anadolu B.	1.459.065	1.459.064	1.404.125	962,4
TOPLAM	6.390.844	6.377.264	5.900.000	923,2

TUİK

Grafik 34. 2017 yılı Bölgeler Bazında Mısır Üretimi, Ekim Alanı ve Verimi

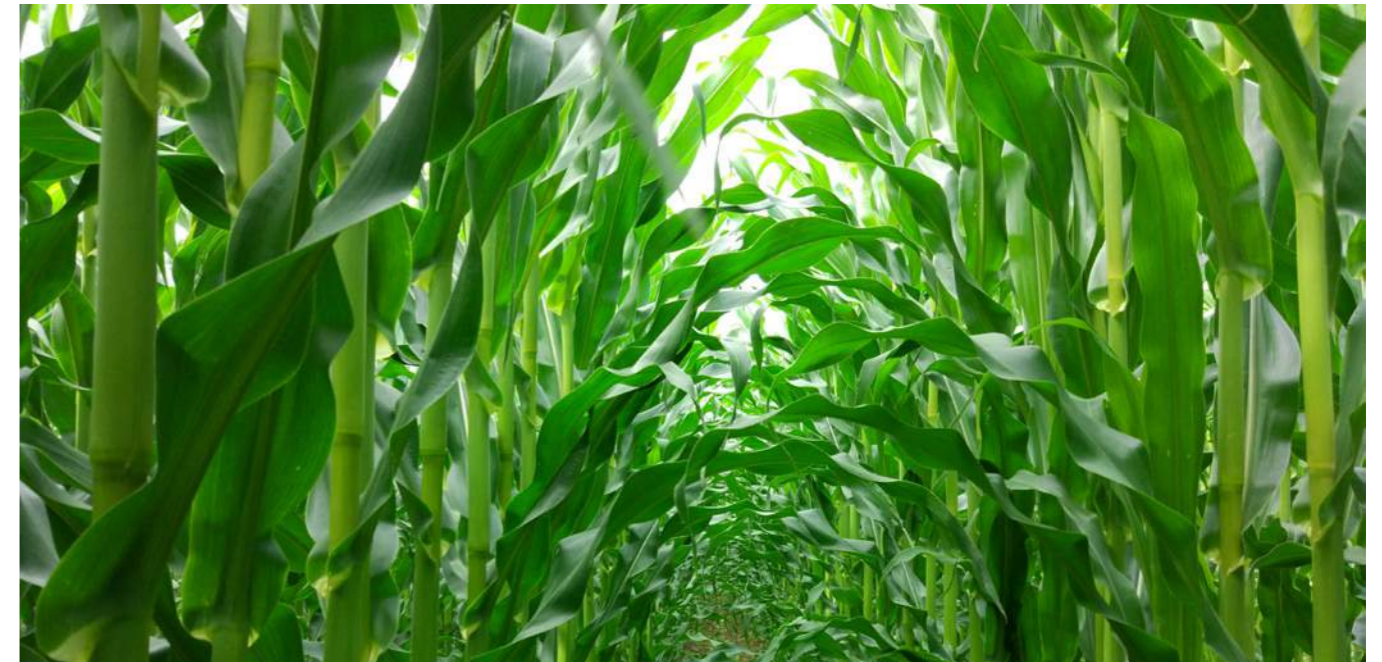

2017 yılında bir önceki yıla göre mısır ihracat miktarı %167,3 oranında artış göstererek 117.976 ton olarak gerçekleşmiştir. Mısır ithalat miktarı ise bir önceki yıla göre %284,4 oranında bir artış göstererek 2.055.543 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 37. Türkiye Mısır İhracat ve İthalat Miktarları

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)
2013	210.927	88.124	418	1.548.133	473.138	306
2014	64.618	63.290	979	1.423.595	350.247	246
2015	75.185	51.033	679	1.487.005	343.046	231
2016	44.136	49.044	1.111	534.791	128.639	241
2017	117.976	53.226	451	2.055.543	428.738	209

Aktaran: TMO 2017 yılı hububat sektör raporu, Kaynak: TUİK

4. BALIKESİR VE SUSURLUK'TA DURUM

4.1 | Buğday

Balıkesir bölgesi buğday ekim alanında bir önceki yıla göre %0,37 oranında bir artış gözlenmiştir. Buğday üretiminde %6,41'lik ve veriminde %5,92'lik bir artış gerçekleşmiştir. Türkiye buğday üretimindeki yeri %1,76 olup buğday ekim alanı bakımından %1,60'ı Balıkesir'de yer almaktadır. Buğday verimi bakımından, 280,35 kg/dekar olan Türkiye ortalamasından 28,65 kg/dekar daha fazla verim alınmıştır ve Balıkesir bölgesi buğday verimi 309 kg/dekar olarak tespit edilmiştir. Marmara bölgesi içerisinde Balıkesir, buğday ekim alanının %14,64'ünü kapsamakta ve buğday üretiminin %12,2'sini gerçekleştirmektedir.

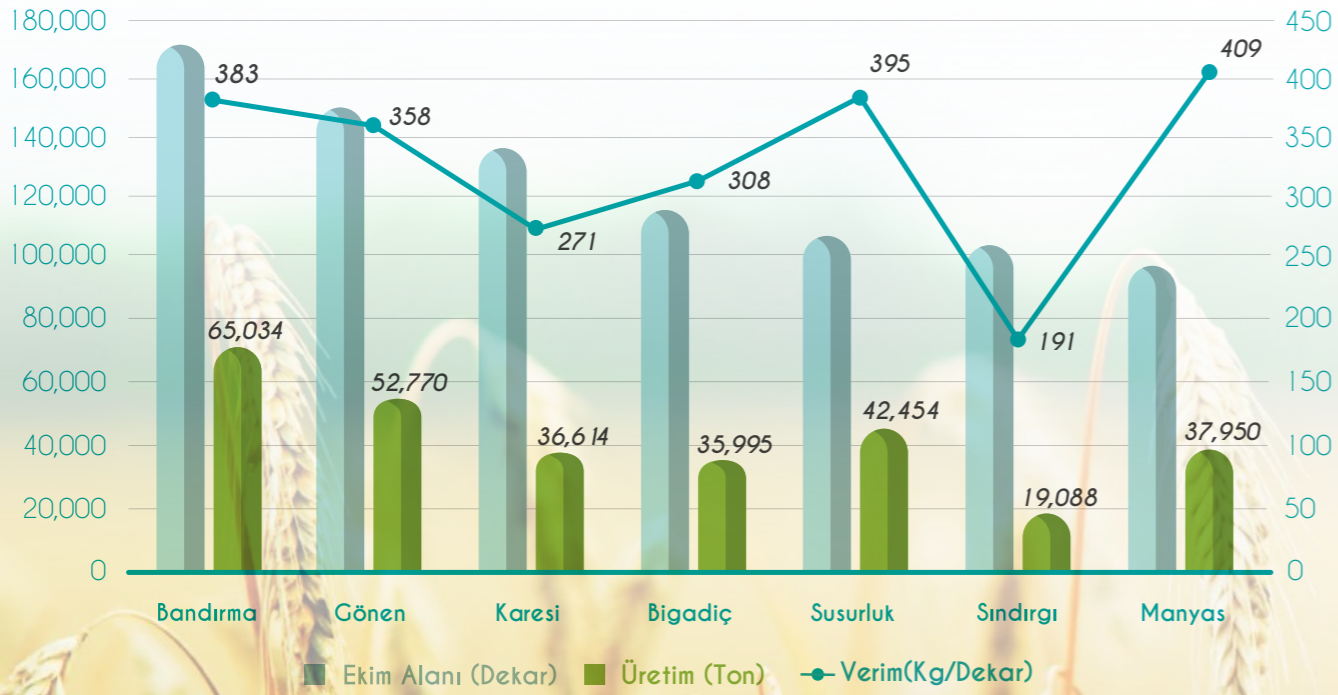
Tablo 38. Balıkesir İlçelerinin Buğday Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	53.011	52.872	53.011	52.872	330	334	17.478	17.645
Ayvalık	4.250	3.400	4.250	3.400	326	417	1.385	1.419
Balya	31.250	31.250	31.250	31.250	210	214	6.552	6.681
Bandırma	169.900	169.960	169.900	169.960	375	383	63.765	65.034
Bigadiç	111.800	116.920	111.800	116.920	302	308	33.774	35.995
Burhaniye	19.260	17.190	19.260	17.190	433	481	8.347	8.264
Dursunbey	73.000	67.000	73.000	67.000	142	153	10.387	10.231
Edremit	8.279	8.830	8.279	8.830	499	496	4.133	4.377
Erdek	2.370	2.000	2.370	2.000	300	268	710	535
Gömeç	6.791	6.460	6.791	6.460	265	269	1.802	1.736
Gönen	147.022	147.420	147.022	147.420	352	358	51.705	52.770
Havran	6.120	6.144	6.120	6.144	269	274	1.645	1.683
Karesi	135.501	135.320	135.501	135.320	266	271	36.020	36.614
Kepsut	56.461	57.740	56.461	57.740	220	207	12.427	11.953
Manyas	94.597	92.720	94.597	92.720	368	409	34.804	37.950
Savaştepe	43.342	49.500	43.342	49.500	240	286	10.386	14.173
Susurluk	101.252	107.480	101.252	107.480	355	395	35.945	42.454
Sındırgı	98.000	100.000	98.000	100.000	240	191	23.484	19.088
İvrindi	60.000	54.500	60.000	54.500	180	199	1.802	1.736
Toplam	1.222.206	1.226.706	1.222.206	1.226.706	291,73	309	356.551	379.421

Balıkesir Bölgesindeki ilçeler arasında 107408 (%8,76) dekar ekilen alan ile ilçemiz 5. sırada yer almaktadır. Bir önceki yıla göre ekim alanında %6,15 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Üretim miktarı bakımından ilçemiz, Balıkesir bölgesinde 3. sırada yer almakta olup %11,2 (42.454 ton) oranında üretim

gerçekleştirmiştir. Bir önceki yıla göre üretim miktarında ise %18,1 oranında bir artış görülmüştür. Balıkesir bölgesi buğday verimi 309kg/dekar olarak belirlenirken ilçemiz buğday verimi Balıkesir ortalamasının 86 kg/dekar üstünde yer almaktadır.

Grafik 35. Balıkesir İlçelerinin Buğday Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Tablo 39. Balıkesir İlçelerinin Buğday (Yeşil Ot) Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	20.000	20.000	20.000	20.000	2.400	2.420	48.000	48.400
Balya	8.500	8.500	8.500	8.500	2.400	2.400	20.400	20.400
Bandırma	6.000	1.300	6.000	1.300	3.000	3.000	18.000	3.900
Bigadiç	3.000	5.000	3.000	5.000	2.400	900	7.200	4.500
Dursunbey	5.000	3.300	5.000	3.300	1.600	1.600	8.000	5.280
Gönen	19.000	18.700	19.000	18.700	2.000	2.000	38.000	37.400
Karesi	42.000	43.250	42.000	43.250	2.000	2.000	84.000	86.500
Kepsut	18.000	22.000	18.000	22.000	2.200	2.200	39.600	48.400
Manyas	5.000	4.000	5.000	4.000	2.000	1.800	10.000	7.200
Savaştepe	0	1.500	0	1.500	0	350	0	525
Susurluk	7.500	7.000	7.500	7.000	2.000	2.600	15.000	18.200
İvrindi	0	1.500	0	1.500	0	1.600	0	2.400
Toplam	134.000	136.050	134.000	136.050	2.150,75	2.080,89	288.200	283.105

TUİK

Buğday (Yeşil Ot) üretimine bakıldığında ilçemiz 18.200 ton üretim ile Balıkesir ilçeleri arasında 6. sırada yer almaktadır.

4.2 | Arpa

Balıkesir bölgesi arpa ekim alanında bir önceki yıla göre %11,83 oranında bir azalma gözlenmiştir. Ekim alanındaki azalmaya rağmen arpa veriminde meydana gelen %26,64'lük artış ile üretimde de %11,66 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Balıkesir'in Türkiye arpa üretimindeki yeri %0,65 olup arpa ekim alanı bakımından %0,52'si Balıkesir'de yer almaktadır. Arpa verimi bakımından, 292,82 kg/dekar olan Türkiye ortalamasından 74,68 kg/dekar daha fazla verim alınmıştır ve Balıkesir bölgesi arpa verimi 367,5 kg/dekar olarak tespit edilmiştir. Marmara bölgesi içerisinde Balıkesir, arpa ekim alanının %13,68'ini kapsamakta ve arpa üretiminin %12,68'sini gerçekleştirmektedir.

Tablo 40. Balıkesir İlçelerinin Arpa Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

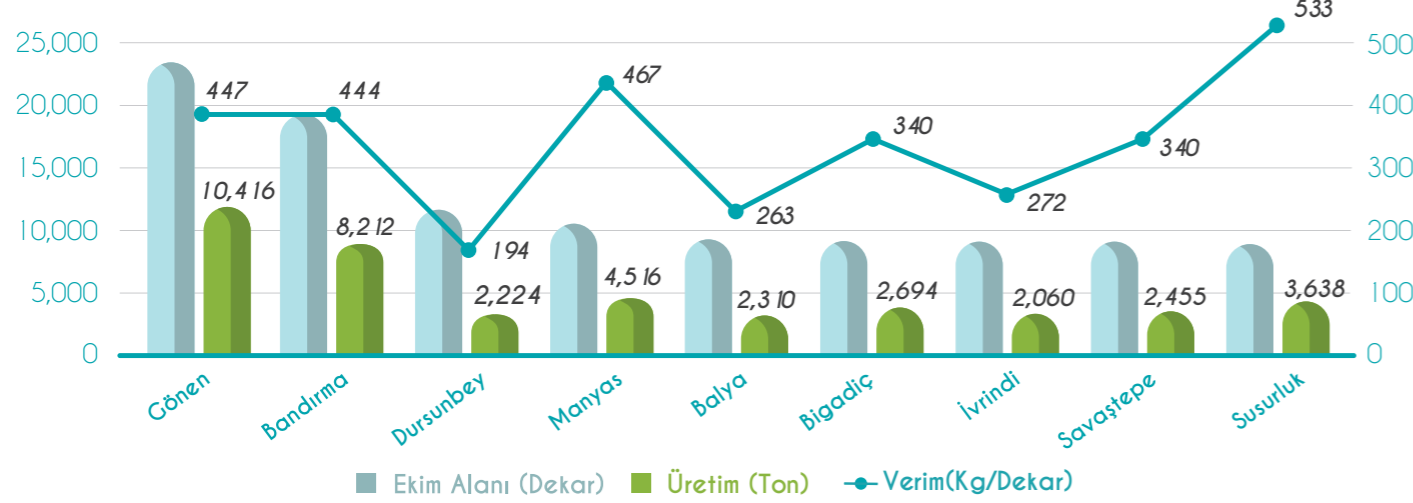
İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	5.318	4.488	5.318	4.488	336	365	1.789	1.640
Ayvalık	981	528	981	528	244	316	239	167
Balya	10.000	8.800	10.000	8.800	214	263	2.135	2.310
Bandırma	18.905	18.480	18.905	18.480	393	444	7.430	8.212
Bigadiç	9.000	7.920	9.000	7.920	256	340	2.306	2.694
Burhaniye	2.900	2.200	2.900	2.200	299	340	867	748
Dursunbey	16.000	11.440	16.000	11.440	162	194	2.596	2.224
Edremit	0	0	0	0	0	0	0	0
Erdek	360	317	360	317	256	341	92	108
Gömeç	1.481	1.276	1.481	1.276	282	312	418	398
Gönen	26.563	23.320	26.563	23.320	372	447	9.888	10.416
Havran	2.865	2.521	2.865	2.521	299	340	856	858
Karesi	4.407	3.778	4.407	3.778	263	296	1.160	1.117
Kepsut	3.679	3.740	3.679	3.740	248	260	913	973
Manyas	10.000	9.680	10.000	9.680	342	467	3.416	4.516
Savaştepe	6.900	7.216	6.900	7.216	248	340	1.709	2.455
Susurluk	4.334	6.820	4.334	6.820	312	533	1.353	3.638
Sındırgı	8.500	5.280	8.500	5.280	231	292	1.960	1.540
İvrindi	10.000	7.568	10.000	7.568	214	272	2.135	2.060
Toplam	142.193	125.372	142.193	125.372	290,2	367,5	41.262	46.074

TUİK

Balıkesir Bölgesindeki ilçeler arasında 6.820 (%5,44) dekar ekilen alan ile ilçemiz 9. sırada yer almaktadır. Bir önceki yıla göre ekim alanında %57,36 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Üretim miktarı bakımından ilçemiz Balıkesir bölgesinde 4. sırada yer almakta olup %7,90 (3.638 ton) oranında üretim

gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre üretim miktarında ise %168,9 oranında bir artış görülmüştür. Balıkesir bölgesi arpa verimi 367,5 kg/dekar olarak belirlenirken ilçemiz arpa verimi Balıkesir ortalamasının 165,5 kg/dekar üstünde yer almaktadır.

Grafik 36. Balıkesir İlçelerinin Arpa Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Tablo 41. Balıkesir İlçeleri Arpa (Yeşil Ot) Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	1.000	1.200	1.000	1.200	2.200	2.100	2.200	2.520
Edremit	380	380	380	380	2.000	2.000	760	760
Karesi	6.000	6.500	6.000	6.500	2.000	2.000	12.000	13.000
Kepsut	2.000	3.000	2.000	3.000	2.600	2.600	5.200	7.800
Manyas	1.000	1.100	1.000	1.100	2.000	1.850	2.000	2.035
Savaştepe	0	1.000	0	1.000	0	350	0	350
İvrindi	0	400	0	400	0	1.400	0	560
Toplam	10.380	13.580	10.380	13.580	2.160	1.757	22.160	27.025

TUİK

Arpa (Yeşil Ot) üretimine bakıldığı zaman ilçemizde 2016 ve 2017 yıllarında üretimi gerçekleşmemiştir.

4.3 | Yulaf

Balıkesir bölgesi yulaf ekim alanında bir önceki yıla göre %3,71 oranında bir artış gözlenmiştir. Ekim alanındaki ve yulaf veriminde meydana gelen %5,66'lık artış ile birlikte üretimde %9,63 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

Balıkesir'in Türkiye yulaf üretimindeki yeri %4,90 olup yulaf ekim alanı bakımından %3,93'ü Balıkesir'de yer almaktadır. Yulaf verimi bakımından, 222 kg/dekar olan Türkiye ortalamasından 54,30 kg/dekar daha fazla verim alınmıştır ve Balıkesir bölgesi yulaf verimi 276,3 kg/dekar olarak tespit edilmiştir. Marmara bölgesi içerisinde Balıkesir, yulaf ekim alanının %17,7'sini kapsamakta ve yulaf üretiminin %17,18'ini gerçekleştirmektedir.

Tablo 42. Balıkesir İlçelerinin Yulaf Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

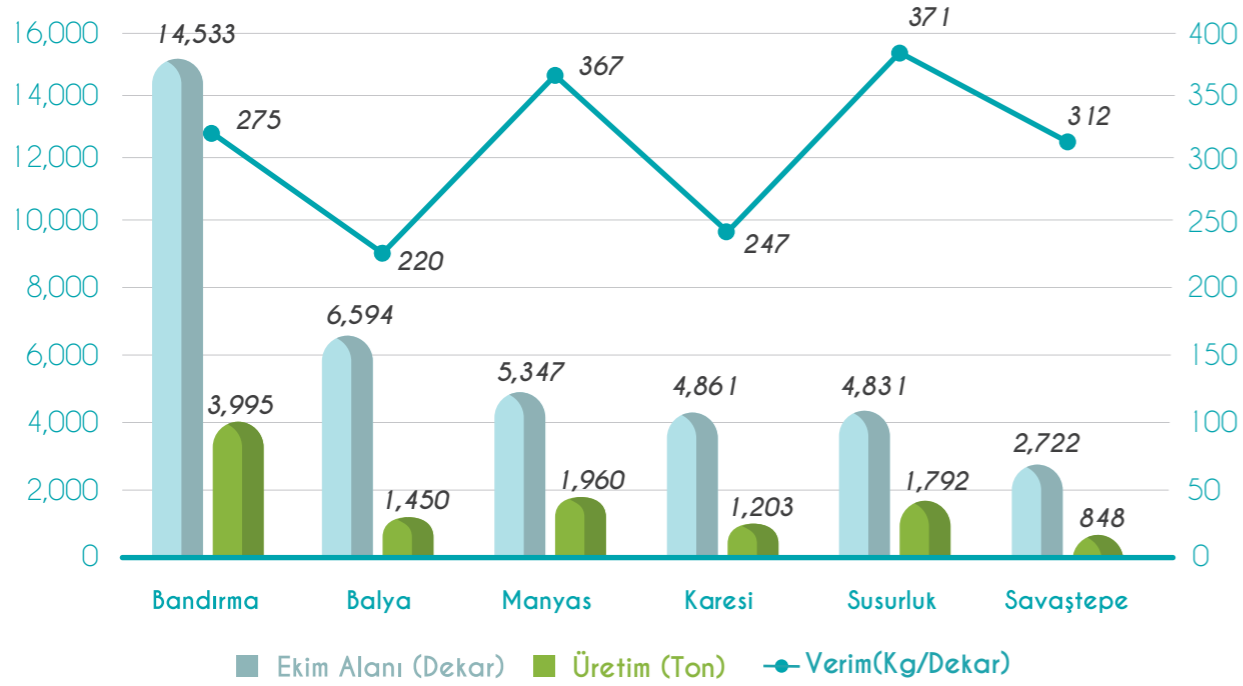
İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	400	340	400	340	258	256	103	87
Ayvalık	200	0	200	0	240	0	48	0
Balya	6.783	6.594	6.783	6.594	238	220	1.615	1.450
Bandırma	837	812	837	812	240	227	201	184
Bigadiç	0	0	0	0	0	0	0	0
Burhaniye	233	426	233	426	240	214	56	91
Dursunbey	1.100	875	1.100	875	169	183	186	160
Edremit	0	0	0	0	0	0	0	0
Erdek	0	0	0	0	0	0	0	0
Gömeç	60	58	60	58	200	190	12	11
Gönen	16.500	14.533	16.500	14.533	275	275	4.532	3.995
Havran	723	703	723	703	183	183	132	129
Karesi	5.200	4.861	5.200	4.861	247	247	1.286	1.203
Kepsut	0	0	0	0	0	0	0	0
Manyas	0	5.347	0	5.347	0	367	0	1.960
Savaştepe	2.200	2.722	2.200	2.722	247	312	544	848
Susurluk	6.145	4.831	6.145	4.831	342	371	2.100	1.792
Sındırgı	400	340	400	340	100	91	40	31
İvrindi	2.000	1.944	2.000	1.944	165	165	330	321
Toplam	42.781	44.386	42.781	44.386	261,5	276,3	11.185	12.262

TUİK

Balıkesir Bölgesindeki ilçeler arasında 4.831 (%10,88) dekar ekilen alan ile ilçemiz 5. sırada yer almaktadır. Bir önceki yıla göre ekim alanında %21,38 oranında bir azalış gerçekleşmiştir. Üretim miktarı bakımından ilçemiz Balıkesir bölgesinde 3. sırada yer almakta olup %14,61 (1.792 ton) oranında üretim

gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre üretim miktarında ise %14,67 oranında bir azalma görülmüştür. Balıkesir bölgesi yulaf verimi 276,3 kg/dekar olarak belirlenirken ilçemiz yulaf verimi Balıkesir ortalamasının 94,70 kg/dekar üstünde yer almaktadır.

Grafik 37. Balıkesir İlçelerinin Yulaf Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Tablo 43. Balıkesir İlçelerinin Yulaf (Yeşil Ot) Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	32.700	32.700	32.700	32.700	2.400	2.400	78.480	78.480
Balya	25.000	25.000	25.000	25.000	2.000	2.000	50.000	50.000
Bandırma	2.200	2.200	2.200	2.200	2.800	2.800	6.160	6.160
Bigadiç	14.000	15.000	14.000	15.000	2.800	1.000	39.200	15.000
Dursunbey	4.500	7.000	4.500	7.000	1.600	1.600	7.200	11.200
Erdek	1.200	1.200	1.200	1.200	1.000	1.000	1.200	1.200
Gömeç	80	50	80	50	1.600	1.600	128	80
Gönen	2.500	4.100	2.500	4.100	2.400	2.500	6.000	10.250
Karesi	25.000	26.000	25.000	26.000	2.600	2.600	65.000	67.600
Kepsut	20.000	25.000	20.000	25.000	2.500	2.500	50.000	62.500
Manyas	15.000	12.000	15.000	12.000	2.400	2.200	36.000	26.400
Savaştepe	7.800	8.793	7.800	8.793	2.600	150	20.280	1.319
Susurluk	21.000	18.500	21.000	18.500	2.200	2.200	46.200	40.700
Sındırgı	10.500	14.000	10.500	14.000	1.800	600	18.900	8.400
İvrindi	27.000	27.000	27.000	27.000	1.600	1.600	43.200	43.200
Toplam	208.480	218.543	208.480	218.543	2.153	1.783	467.948	422.489

TUİK

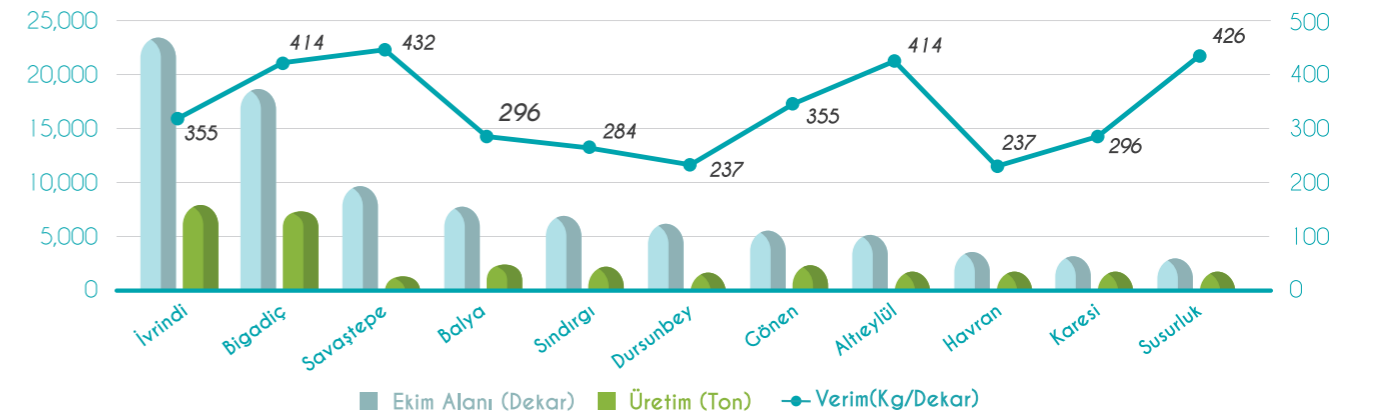
Yulaf (Yeşil Ot) üretimine bakıldığında zaman ilçemiz 40.700 ton üretim ile Balıkesir ilçeleri arasında 6. sırada yer almaktadır.

4.4 | Çavdar

Balıkesir bölgesi çavdar ekim alanında bir önceki yıla göre %12,30 oranında bir azalma gözlenmiştir. Ekim alanındaki azalmaya rağmen çavdar veriminde meydana gelen %38,45'lik artış ile birlikte üretimde %21,39 oranında bir artış gerçekleşmiştir. Balıkesir'in Türkiye çavdar üretimindeki yeri %9,33 olup çavdar ekim alanı bakımından %8,25'i Balıkesir'de yer almaktadır. Çavdar verimi bakımından, 317 kg/dekar olan Türkiye ortalamasından 40,90 kg/dekar daha fazla verim alınmıştır ve Balıkesir bölgesi çavdar verimi 357,9 kg/dekar olarak tespit edilmiştir. Marmara bölgesi içerisinde Balıkesir, çavdar ekim alanının %67,13'ünü kapsamakta ve çavdar üretiminin %64,13'ünü gerçekleştirmektedir.

Grafik 38. Balıkesir İlçelerinin Çavdar Ekim Alanı, Üretim ve Verimi

Tablo 44. Balıkesir İlçelerinin Çavdar Ekim Alanı, Üretim ve Verimi

İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	3.767	3.560	3.767	3.560	341	414	1.286	1.475
Ayvalık	100	100	100	100	290	360	29	36
Balya	6.108	6.108	6.108	6.108	244	296	1.490	1.807
Bandırma	120	130	120	130	267	323	32	42
Bigadiç	21.000	18.000	21.000	18.000	293	414	6.146	7.457
Burhaniye	0	0	0	0	0	0	0	0
Dursunbey	7.000	5.000	7.000	5.000	171	237	1.195	1.184
Edremit	0	0	0	0	0	0	0	0
Erdek	0	0	0	0	0	0	0	0
Gömeç	185	180	185	180	292	356	54	64
Gönen	4.250	4.200	4.250	4.200	278	355	1.182	1.491
Havran	2.712	2.710	2.712	2.710	195	237	529	642
Karesi	2.500	2.250	2.500	2.250	244	296	610	666
Kepsut	1.600	2.000	1.600	2.000	254	301	406	601
Manyas	0	0	0	0	0	0	0	0
Savaştepe	8.998	9.300	8.998	9.300	263	432	2.370	4.018
Susurluk	2.500	2.000	2.500	2.000	361	426	902	852
Sındırgı	6.800	5.400	6.800	5.400	244	284	1.659	1.534
İvrindi	27.500	22.500	27.500	22.500	244	355	6.707	7.990
Toplam	95.140	83.438	95.140	83.438	258,5	357,9	24.597	29.859

TUİK

Balıkesir Bölgesindeki ilçeler arasında 2.000 (%2,40) dekar ekilen alan ile ilçemiz son sıralarda (11.) yer almaktadır. Bir önceki yıla göre ekim alanında %20,00 oranında bir azalış gerçekleşmiştir. Üretim miktarı bakımından ilçemiz Balıkesir bölgesinde 9. sırada yer almakta olup %2,85 (852 ton) oranında üretim gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre üretim miktarında ise %5,54 oranında bir azalma görülmüştür. Balıkesir bölgesi çavdar verimi 357,9 kg/dekar olarak belirlenirken ilçemiz çavdar verimi Balıkesir ortalamasının 68,10 kg/dekar üstünde yer almaktadır.

Tablo 45. Balıkesir İlçelerinin Çavdar (Yeşil Ot) Ekim Alanı, Üretim ve Verimi

İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	1.200	1.200	1.200	1.200	1.800	1.800	2.160	2.160
Karesi	800	900	800	900	2.200	2.200	1.760	1.980
Kepsut	750	1.500	750	1.500	2.500	2.500	1.875	3.750
Savaştepe	0	500	0	500	0	250	0	125
İvrindi	0	5.000	0	5.000	0	1.600	0	8.000
Toplam	2.750	9.100	2.750	9.100	2.167	1.670	5.795	16.015

TUİK

Çavdar (Yeşil Ot) üretimine bakıldığında zaman 2016 ve 2017 yıllarında ilçemizde çavdar (yeşil ot) üretimi gerçekleşmemiştir.

4.5 | Mısır

Balıkesir bölgesi mısır ekim alanında bir önceki yıla göre %2,39 oranında bir azalma gözlenmiştir. Ekim alanındaki ve mısır veriminde meydana gelen %3,87'lik azalma ile birlikte üretim miktarında da %6,17 oranında bir azalma gerçekleşmiştir. Balıkesir'in Türkiye mısır üretimindeki yeri %0,36 olup mısır ekim alanı bakımından %0,37'si Balıkesir'de yer

almaktadır. Mısır verimi bakımından, 923 kg/dekar olan Türkiye ortalamasından 28,8 kg/dekar altında daha az verim alınmıştır ve Balıkesir bölgesi mısır verimi 894,2 kg/dekar olarak tespit edilmiştir. Marmara bölgesi içerisinde Balıkesir, mısır ekim alanının %3,72'sini kapsamakta ve mısır üretiminin %3,83'ünü gerçekleştirmektedir.

Tablo 46. Balıkesir İlçelerinin Mısır Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

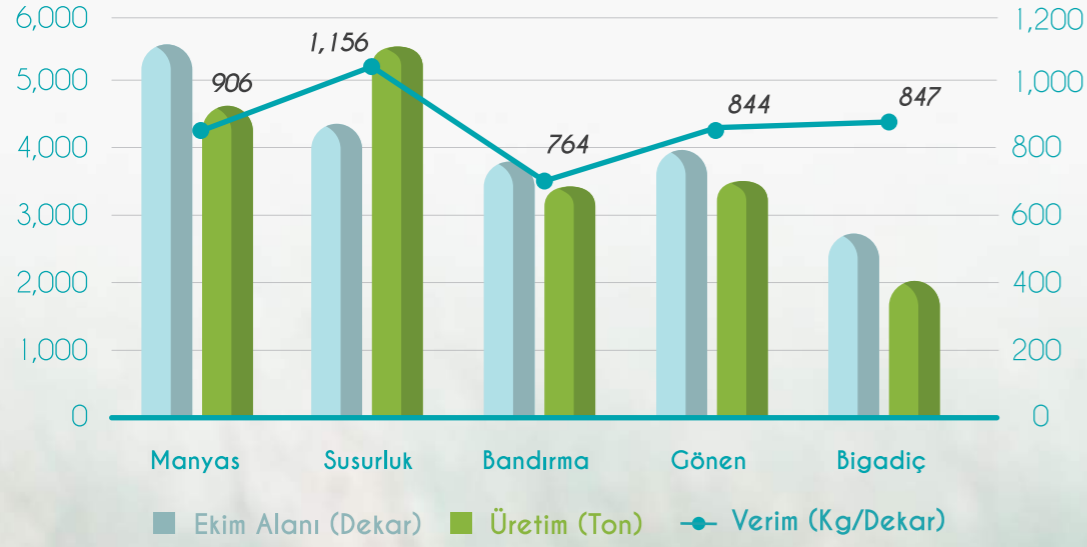
İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	2.112	1.841	2.112	1.841	1.260	1.227	2.662	2.259
Ayvalık	838	554	838	554	895	861	750	477
Balya	0	0	0	0	0	0	0	0
Bandırma	1.788	3.307	1.788	3.307	869	764	1.553	2.526
Bigadiç	2.342	2.070	2.342	2.070	866	847	2.028	1.754
Burhaniye	297	232	297	232	680	672	202	156
Dursunbey	1.126	736	1.126	736	197	193	222	142
Edremit	0	0	0	0	0	0	0	0
Erdek	36	33	36	33	500	394	18	13
Gömeç	0	0	0	0	0	0	0	0
Gönen	3.179	3.130	3.179	3.130	864	844	2.748	2.641
Havran	212	216	212	216	627	616	133	133
Karesi	225	199	225	199	591	578	133	115
Kepsut	135	138	135	138	785	616	106	85
Manyas	6.063	5.636	6.063	5.636	877	906	5.319	5.104
Savaştepe	494	598	494	598	551	615	272	368
Susurluk	4.743	4.623	4.743	4.623	1.280	1.156	6.072	5.346
Sındırgı	360	276	360	276	592	268	213	74
İvrindi	405	184	405	184	551	348	223	64
Toplam	24.355	23.773	24.355	23.773	930,2	894,2	22.654	21.257

TUİK

Grafik 39. Balıkesir İlçeleri Mısır Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Balıkesir Bölgesindeki ilçeler arasında 4.623 (%19,45) dekar ekilen alan ile ilçemiz 2. sırada yer almaktadır. Bir önceki yıla göre ekim alanında %2,53 oranında bir azalış gerçekleşmiştir. Üretim miktarı bakımından ilçemiz Balıkesir bölgesinde 1. sırada yer almakta olup geçtiğimiz yıl %25,2 (5.346 ton) oranında

üretim gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre üretim miktarında ise %11,96 oranında bir azalma görülmüştür. Balıkesir bölgesi mısır verimi 894,2 kg/dekar olarak belirlenirken ilçemiz mısır verimi Balıkesir ortalamasının 261,8 kg/dekar üstünde yer almaktadır.

Tablo 47 . Balıkesir İlçeleri Mısır (Hasıl) Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Dursunbey	6.000	4.000	6.000	4.000	3.000	3.000	18.000	12.000
Gönen	1.120	1.100	1.120	1.100	2.500	2.500	2.800	2.750
Savaştepe	100	500	100	500	2.100	2.100	210	1.050
İvrindi	350	350	350	350	2.200	2.200	770	770
Toplam	7.570	5.950	7.570	5.950	749	682	21.780	16.570

TUİK

Tablo 48. Balıkesir İlçeleri Mısır (Silajlık) Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

İlçeler	Ekilen Alan (dekar)		Hasat Edilen Alan (dekar)		Verim (kg/dekar)		Üretim Miktarı (Ton)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Altıeylül	46.700	46.100	46.700	46.100	6.623	6.313	309.300	291.050
Ayvalık	12.000	10.000	12.000	10.000	4.125	5.140	49.500	51.400
Balya	14.000	14.000	14.000	14.000	3.393	3.393	47.500	47.500
Bandırma	13.500	21.500	13.500	21.500	5.000	5.023	67.500	108.000
Bigadiç	8.500	9.450	8.500	9.450	5.176	5.180	44.000	48.950
Burhaniye	4.220	6.440	4.220	6.440	3.694	4.224	15.590	27.200
Dursunbey	7.650	8.250	7.650	8.250	2.918	2.909	22.320	24.000
Edremit	3.750	3.750	3.750	3.750	4.607	4.607	17.275	17.275
Erdek	130	130	130	130	2.769	2.769	360	360
Gömeç	1.874	1.900	1.874	1.900	3.980	4.026	7.459	7.650
Gönen	23.650	24.050	23.650	24.050	4.370	4.376	103.350	105.250
Havran	1.500	1.500	1.500	1.500	4.500	4.500	6.750	6.750
Karesi	27.000	27.500	27.000	27.500	4.796	4.800	129.500	132.000
Kepsut	15.000	20.000	15.000	20.000	4.250	4.313	63.750	86.250
Manyas	28.000	34.000	28.000	34.000	4.643	5.041	130.000	171.400
Marmara	24	25	24	25	3.000	3.520	72	88
Savaştepe	3.600	2.800	3.600	2.800	4.061	4.200	14.620	11.760
Susurluk	33.500	35.000	33.500	35.000	5.440	5.443	182.250	190.500
Sındırgı	11.600	12.700	11.600	12.700	5.224	6.197	60.600	78.700
İvrindi	9.500	12.000	9.500	12.000	5.395	5.750	51.250	69.000
Toplam	265.698	291.095	265.698	291.095	4979	5.067,4	1.322.946	1.475.083

TUİK

Mısır (Hasıl) üretimine bakıldığı zaman 2016 ve 2017 yıllarında ilçemizde Mısır (Hasıl) üretimi gerçekleşmemiştir. Bunun yanı sıra geçtiğimiz yıl bir önceki yıla göre %4,5 oranında artışla 35.000 dekar silajlık mısır ekimi yapılmıştır.

Ekim alanı ve verim artışına bağlı olarak silajlık mısır üretimi 2017 yılında bir önceki yıla göre %4,53 oranında bir artış göstererek 190.500 ton olarak gerçekleşmiştir.

KAYNAKLAR

1. T.C Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı- Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü- Hububat Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele- Çiftçi Eğitim Serisi 18
2. T.C Erzurum Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd. Bitkisel Üretim ve Sağlığı Şube Md.- Çavdar Yetiştiriciliği
3. http://www.tarimmarketi.com/Yet_misir.aspx
4. 2017 yılı TMO Hububat Sektör Raporu
5. IGC 2018
6. Türkiye İstatistik Kurumu Veritabanı

www.susurlukticaretborsasi.com
Han Mah. Şehit Fikret Güney Cad. No:6 Susurluk
BALIKESİR - 10600

